

SAN MARCOS

San Marcopa Pedee Pia P'ãda

Marcos, ichiaba t'ijarapatap'edaa Juan Marcos. Māgipa na pedee pia p'ãji. Ichiaba judío paji. Tachi Ak'õre Ũraa p'ãda k'awaa beerãpa jara p'ani Marcopa Jesús bapata k'awaaji Jesupa jirit'erada, Simón Pedro ome.

Na pedee pia p'ãdade Marcopa audú jara bi Jesupa ne-inaa ooda na p'ek'au eujãde bi misa. K'awapi k'inia baji Jesús jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Māga ak'ipiji, jarak'ãri Jesupa Tachi Ak'õre Ũraa p'ãda iru bada ichi jua ek'ari; netuaraarã p'oyaada māik'aapa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wēpapida. Ichiaba na p'ãdade Marcopa Jesús audú t'ijara bi “Eperã Ak'õre Truadepema” māik'aapa “Tachi Ak'õre Warra”.

Naapiara Marcopa jara bi Juan Bautistapa jarateeda eujã pania wēe bide (cap. 1.1-8); irua Jesús poro chooda (cap. 1.9-11) māik'aapa Jesús unuda netuara ome eujã pania wēe bide (cap. 1.12-13).

Mateopa oodak'a ma eere ichiaba jara bi Jesús nipapata Galilea eujãde jarateede; chi k'õp'ãyoorã jirit'erada māik'aapa Capernaum p'uurude ne-inaa ooda maap'eda jarateeda, Galilea eujãde bi misa (caps. 1.14–6.29).

Ma eere jara bi Jesús jaratee nipapata awaraa eujãde (caps. 6.30–9.50); irua ooda māik'aapa jarateeda Judea eujãde māik'aapa Perea eujãde (cap. 10.1-52); iru wãda Jerusalendee māik'aapa irua mama ooda (caps. 11.1–12.44); irua jarateeda

Tachi Ak'õre ewari waibia ewatede (cap. 13) m̃aik'aapa k'era weeda iru b̃iri ãri (cap. 14.1-11).

Ma eere jara bi Jesupa ũraa t'ēe jarada, iru peet'aadap'edaa m̃aik'aapa chok'ai p'irabaida (caps. 14.12–16.20).

*Juan Bautistapa jarateeda eujã pania wēe bide
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Mi, Marcopa p'ãru Jesucristode; iru Tachi Ak'õre Warra; Tachi Ak'õrepa eperãarãmaa pedee pia Jesucristode k'awapida.

² Chonaarãweda Tachi Ak'õre pedee jarapari Isaíapa p'ãji:

'Tachi Ak'õrepa m̃agaji ichi Warramaa: "Mia eperã chok'a p̃iit'ee pi naa o pia oonamerã pi, eperãarã poro waibia, chei naaweda." ' (Mal 3.1)

³ 'Eujã pania wēe bide eperã bia bi: "O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, m̃aga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda." ' (Is 40.3)

⁴⁻⁶ Ewari aba Isaíapa p'ãdak'a p'asaji. Eperã t'ijarapatap'edaa Juan Bautista cheji eujã pania wēe b̃imaa. P'aru camello k'aradee k'ada j̃ipachi. Chi k'irride j̃ipari ne-edee ooda paji. K'opachi sisi m̃aik'aapa topachi j̃irri miéle. Judea eujãdepemaarã m̃aik'aapa Jerusalendepemaarã chok'ara wãpachida iru ũraa ũride. Irua jarateepachi Tachi Ak'õrede ijãadamerã m̃aik'aapa poro choopidamerã ak'ipidait'ee ãchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani. M̃agá Tachi Ak'õrepa ãchia p'ek'au k'achia oopata wēepapii.

Māga ūridak'āri, eperāarāpa Tachi Ak'ōremaa chupiria iidi chejida āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Māpai Juanpa poro chooji Jordán to jāde.

⁷ Ichiaba jarateepachi:

—Eperā mi t'ēe cheru. Māgí waibiara bi mi k'āyaara p'ek'au k'achia wēe bairā. Mapa ĩjaabaip'eda, iru chancla jida ēraik'araa bi.

⁸ Mīa parā poro choopari paniapa, mamīda irua parā nāgá poro chooit'ee. Ak'ōre Jaure ba chepiit'eeda aji, parā k'ap'iade.

Jesús poro chooda

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Maapai Jesús cheji Nazaret p'uurudeepa. Ma p'uuru Galilea eujāde bi. Cheji Juanpa jaratee badamaa. Māpai Juanpa Jesús poro chooji Jordán tode.

¹⁰ Jesús toiduupa uchiak'āri, unuji pajā ewadaru māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaure ichi ĩri palomak'a baai cheru.

¹¹ Māpai it'ariipa Tachi Ak'ōrepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, mīa jirit'erada. Pia mi t'āri o-ĩapipari.

Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baapiit'ee pada

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Māga bap'eda, Ak'ōre Jaurepa Jesús wāpiji eujā pania wēe bīmaa.

¹³ Mama ne-animal k'achia paraamāi ituaba baji k'āima cuarenta. Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopi k'inia baji, mamīda p'oyaa-e paji. Jesupa oo-e pak'āri, angeleerā chejida iru k'aripade.

Jesupa jarateemaa beeda

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Juan Bautista carcelde t'i nĩbidap'eda, Jesús wāji Galilea eujādee Tachi Ak'ōre pedee pia jara-teede.

¹⁵ Jarapachi:

—Idi weda eperāarāpa k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mapa k'ĩsia p'ua bap'eda, p'ek'au k'achia oo amaadapāde aji, māik'aapa ijāadapāde aji, iru pedee pia jara pēidade.

Jesupa to-iapataarā k'ĩmari jir'it'erada ichi ome nipapataadamerā

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Maap'eda Jesús Galilea Lago ide nide unuji Simón māik'aapa chi ĩpema Andrés. To-iapataarā paji. Mapa t'iri t'aamaa p'anajida.

¹⁷ Jesupa māgaji:

—Mi ome nipapatáati māik'aapa óoti mia ooparik'a. Idideepa eperāarā jir'idait'ee Tachi Ak'ōre-it'ee, to-iapataarāpa chik'o jiripatak'a.

¹⁸ Aramata āchi t'iri atabēijida māik'aapa wājida iru ome.

¹⁹ Ipu nok'ode unuji Santiago māik'aapa chi ĩpema Juan. Zebedeo warrarā paji. T'iri pi-ia p'e bĩmaa p'anajida barcode.

²⁰ Jesupa āra unuk'āri, t'iji ichi ome auk'a nipa-pataadamerā. Aramata atabēijida āchi mimia barcode āchi ak'ōre chi k'aripapataarā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

Eperā k'ap'ide netuara merātia bada

(Lc 4.31-37)

21 Panajida Capernaum p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Judiorā ĩpata ewate pada perā, Jesús wāji Ak'ōre Ũraa jarateepata tedee. Mama jarateemaa beeji.

22 Jōmaarā taide jĭp'a jarateeeji Tachi Ak'ōrepa jarateepidak'a. Moisepa p'āda jarateepataarā k'āyaara pipiara jarateeeji. Mapa eperāarā ak'itrua para beeji.

23 Mama t'ĭuji eperā k'achia bi Tachi Ak'ōre k'ĭrapite, netuara iru k'ap'iade merātia bada perā. Ma netuarapa biaji:

24 —Jesús Nazaret p'uurudepema, ¿k'āata oo chejima aji, taimaa? ĩTai ichiak'au bĭji! ¿Tai k'emat'aadeta cheruk'ā? aji. Mia pi k'awa bi. Tachi Ak'ōrepa pi pĕiji. Mapa pide p'ek'au k'achia wĕe bida aji.

25 Māpai Jesupa ma netuara itriat'aaji:

—ĭK'ĭup'ee beepāde aji, māik'aapa uchiapāde aji, na eperā k'ap'iadeepa!

26 Māpai ma netuarapa eperā wawat'aaji māik'aapa golpe biap'eda, k'ap'iadeepa uchiadachi.

27 Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa pedee para beeji āchi pitapai:

—¿K'aima na eperā? ĩEperā poro waibiak'a jaratee bi! Irua jarateeda waide ũridak'aa nama. ĩMa awara netuaramaa pedee k'āri, irua jararuk'a auk'a oo p'anida! aji.

28 Mapa taarā-e weda Galilea eujādepemaarāpa Jesús k'awaajida.

*Jesupa Simón Pedro p'āk'ōre jipada
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

29 Jesús, Santiago Juan ome uchiadak'ãri Ak'õre Ñraa jarateepata tedeepea, wãjida Simón mãik'aapa Andrés temaa.

30 Simón p'ãk'õre k'iamiapa p'arude baji. Mapa jaranajida Jesumaa.

31 Jesús irumaa wãji mãik'aapa juade jita atap'eda, p'irabai ataji. Aramata k'iamia tuudachi. Mãpai chi k'ayaa badapa nek'opiji Jesumaa mãik'aapa chi k'õp'ãyoorãmaa.

Jesupa k'ayaa beerã chok'ara jipada
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 K'eudaik'ãri, eperãarãpa k'ayaa beerã chok'ara aneejida Jesumaa. Ichiaba aneejida netuara k'ap'iade merãtia beerã.

33 P'uuru pidaarã chok'ara see nĩbeeji te t'ĩupatamãi.

34 Jesupa k'ayaa k'ĩra t'ãdoo iru p'anadap'edaarã jipaji. Ichiaba netuaraarã eperã k'ap'iade merãtia beeda uchiapik'ooji. Ma awara ma netuaraarãmaa pedeepe-e paji, ãchia k'awa p'anadap'edaa perã iru Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã k'aripamerã.

Jesús Galilea eujãde jaratee nipada
(Lc 4.42-44)

35 Tap'edapodopa Jesús p'irabaiji mãik'aapa uchijaji p'uurudeepa it'aa t'ĩnait'ee eperãarã p'anadak'aamaa.

36 Simón p'irabaik'ãri, iru unu-e paji. Mapa apemaarã k'õp'ãyoorã ome wãji Jesús jiride.

37 Unu atadak'ãri, mãgajida:

—Jõmaarãpa pi jiri nidada ajida.

38 Mamãda Jesupa mãgaji:

—Tachi Ak'õrepa mi pëiji ichi ùraa jõmaarãmaa jarateemerã. Mapa wãdáma aji, awaraa p'uuru k'ait'a beemaa.

³⁹ Jesús mǎgá jaratee nipapachi jõma Galilea eujãde chi k'õp'ãyoorã ome. Jarateepachi Ak'õre Ûraa jarateepata tede p'uuru bee chaa mǎik'aapa eperã k'ap'iaide netuara merãtia bee uchiapipachi.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Ewari aba eperã leprapa k'ayaa bi cheji Jesumaa mǎik'aapa bedabaip'eda, mǎgaji:

—K'inia bi pirã, mi k'ayaa wëpapipáde aji, Ak'õre k'ĩrapite mi pia beemerã.

⁴¹ Jesupa iru chupiria k'awaaji. Juapa t'õbaiji mǎik'aapa mǎgaji:

—iK'inia bida! aji. Jipa beepáde aji.

⁴² Aramata ichi k'ap'iaadeepa lepra k'ayaa wëpadachi mǎik'aapa jipa beeji.

⁴³ Jesupa ãyaa pëik'ãri, ùraaji:

⁴⁴ —iÛríji! Jaranáaji apidaamaa. Jip'a p'aaremaa ak'ipináji. Moisepa p'ãdade jara bik'a ipana omé atéjeji, teeit'ee Tachi Ak'õremaa. Mǎgá jõmaarãpa pi jipa beeda k'awadayada aji.

⁴⁵ Mamida wãk'ãri, ma eperãpa pariatua jara wãpachi. Maperã Jesús p'oyaa wãk'aa paji p'uurudee. Eperãarã p'anadak'aamãi nipapachi. Mamida at'ãri p'uuru pidaarã irumaa wãpachida.

2

Jesupa chiwa bada jipada

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Ma t'ēepai Jesús waya wāji ichi bapatamaa Capernaum p'uurudee. Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri iru mama bi,

² taarā-ee eperāarā chok'ara teeda see nība cheji. T'īupatamāi pida araa-ee nībeeji. Irua Ak'ōre Ūraa jaratee bi misa,

³ eperāarā k'īmariirāpa irumaa aneejida eperā chiwa bi.

⁴ Mamīda Jesumāi p'oyaa t'īuda-e paji, chok'ara see nībada perā ma tede. Maperā terrazade wājida māik'aapa uria ewa atajida. Māgí uriadeepa chi chiwa bi irabai atajida ichi p'arude.

⁵ Jesupa māga unuk'āri, k'awaji wāara ichide ijāa p'ani. Mapa māgaji ma chiwa bimaa:

—Warra, pia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpajipi.

⁶ Moisepa p'āda jarateepataarā ũk'uru mama su-ak'i p'anajida. Māga ũridak'āri, k'īsiajida:

⁷ “Jā eperā ik'achia pedeemaa bi Tachi Ak'ōre āpite. Na eujādepemaarāpa p'ek'au k'achia wēpapidak'aa; Tachi Ak'ōrepapaita māga ooi.”

⁸ Mamīda Jesupa ichi t'āride k'awaji āchia k'achia k'īsia p'ani. Mapa māgaji:

—¿Sāap'eda parāpa k'īsia k'achia k'īsia p'anima? aji.

⁹ Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajipi” maa-e pirā jarai: “P'irabāiji māik'aapa wāji”.

¹⁰ Mi chi Eperā Ak'ōre Truadepema. Mapa Tachi Ak'ōre jua ek'ari mia p'ek'au k'achia wēpapipari na p'ek'au eujāde. Parāpa māgí k'awaadamerā mia jarait'ee:

11 ꞑP'irabáiji! Pichi p'aru atáji mǎik'aapa wǎji pichi temaa.

12 Mǎpai ma chiwa bada p'irabaidachi mǎik'aapa ichi p'aru atap'eda, uchiadachi jōmaarǎ taide. Mǎpai jōmaarǎta ak'itrua para beeji. O-ñapa jara-pachida Tachi Ak'ōre jōmaarǎ k'ǎyaara waibiara bi: —Waide nāga unudak'aada apachida.

*Jesupa Leví jirida ichi ome nipapariimerǎ
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)*

13 Maap'eda Jesús waya wǎji Galilea Lago idee. Eperǎarǎ irumaa chepachida. Mǎpai Ak'ōre Ūraa jarateepachi.

14 Wǎyaa wǎde, unuji Leví. Mǎgí Alfeo warra paji. Su-ak'i baji Cesar-it'ee impuesto p'aapatamǎi. Jesupa mǎgaji irumaa:

—Mi ome nipaparíiji.

Aramata p'irabaip'eda wǎji Jesús ome.

15 Maap'eda chok'ara impuesto p'epataarǎ Roma pidaarǎ rey-it'ee mǎik'aapa awaraa eperǎarǎ k'achia-idaa beerǎ apatap'edaa Jesús ome nipapachida. Maapai Jesús nek'onaji Leví tede. Jesús mǎik'aapa ichi ome nipapataarǎ su-ak'i p'aneejida mesade. Auk'a mǎgí eperǎarǎ su-ak'i p'aneejida mama Jesús ome.

16 Moisepa p'ǎda jarateepataarǎ, fariseorǎ eere p'anapatap'edaarǎpa mǎga unudak'ǎri, iidijida Jesús k'ōp'ǎyoorǎmaa:

—¿Sǎap'eda parǎ jarateepari nek'omaa bima ajida, impuesto p'epataarǎ ome mǎik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarǎ ome? Jǎga ooik'araa bida ajida.

17 Jesupa ǎchia jaradap'edaa ũrik'ǎri, mǎgaji:

—Médico pëidak'aa k'ap'ia pia beerãmaa. Jïp'a pëipata k'ayaa beerãmaa. Mãga pik'a Tachi Ak'õrepa mi pëi-e paji t'ãri pia beerã jiride; ma k'ãyaara p'ek'au k'achia oopataarã jirideta pëiji.

*Sãapai nek'oda-ee p'anadaipia bi
(Mt 9.14-15; Lc 5.33-35)*

¹⁸ Ewari aba Juan Bautista k'õp'ãyoorã mãik'aapa fariseorã it'aa t'ïmaa p'anajida nek'oda-ee Tachi Ak'õre waaweepa. Eperãarã ùk'uruurãpa mãga unudak'ãri, Jesumaa iidinajida:

—Juan ome nipapataarã mãik'aapa fariseorã ome nipapataarã edaare nek'odak'aa. ¿Sãap'eda pi k'õp'ãyoorãpa auk'a oodak'aama? ajida.

¹⁹ Jesupa p'anauji:

—Eperãarã miak'ãipata fiesta oodak'ãri, o-ïa p'anapata. Mapa k'õp'ãyoorã miak'ãidait'ee p'anãrã ome p'ani misa, nek'opata o-ïa p'anadairã.

²⁰ Mamïda ewari aba miak'ãiit'ee bada imik'ïra ata chedait'ee chi k'õp'ãyoorã ik'aawaapa. Wãara, ma ewate chi k'õp'ãyoorã nek'oda-e pait'ee t'ãri p'uapa.

*Ûraa chiwidi mãik'aapa ùraa chonaarãwedapema
(Mt 9.16-17; Lc 5.36-39)*

²¹ —Eperã apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'ïik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Mãga ooru pirã, chi p'aru chiwidi ãridariit'ee mãik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome.

²² Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne-e sorede. Mãga ooruta pirã, baak'adaipari mãik'aapa ne-e jïadaipari. Vino jida ichiaba atuadaipari. ¡Maperã vino ewaa juda t'idaipia bi ne-e chiwidi bide!

*Trigo k'imi chak'eerã jonadap'edaa ñipata ewate
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)*

²³ Judiorã ñipata ewate Jesús nipaji trigo k'ãide m'ãik'aapa chi k'õp'ãyoorã wãyaa wãdak'ãri, trigo k'imi chak'eerã oro ata wãjida chi tau k'odait'ee.

²⁴ Arii p'anadap'edaa fariseorãpa m'ãga unudak'ãri, Jesumaa m'ãgajida:

—¡Pichá ak'íji! ¿Sãap'eda pi k'õp'ãyoorãpa jãga oomaa p'anima? ajida. Chonaarãweda Moisepa jaraji mimiadaik'araa bi ñipata ewate.

²⁵ Jesupa m'ãgaji:

—Parãpa Tachi Ak'õre Ñraa p'ã jëra bide pia k'ĩsiada-e p'ani. Chonaarãweda Rey David chi k'õp'ãyoorã ome audú jarrapisia p'anadak'ãri,

²⁶ ichi t'ñuji Tachi Ak'õre te ne-edee oodade. Abiatar, p'aareerã poro waibiapa, pan k'opiji Davidmaa, ai naaweda Tachi Ak'õrepa jaraji m'ida p'aareerãpa aupai m'ãgee pan k'odamerã. Davidpa ma pan k'op'eda, ichi ome nipapataarãmaa teeji. Tachi Ak'õrepa ãra miapi-e paji m'ãga oodap'edaa k'aurepa.

²⁷ Tachi Ak'õrepa eperãarã oo-e paji ñipata ewari iadamerã. Naapiara Tachi Ak'õrepa eperã ooji. T'ëepai ooji ñipata ewari eperãarã ñidamerã mimiada-ee.

²⁸ Ñipata ewate paara mi, chi Eperã Ak'õre Tru-adepepa jua ek'ari bida aji.

3

*Eperã jua chiwa bada
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)*

¹ Waya Jesús wāji Ak'õre Ûraa jarateepata tedee. Mama baji eperã jua chiwa bi.

² Ûk'uru arii p'anadap'edaarãpa Jesumaa ak'ï para baji, ñipata ewate jipai jïak'aapa. Mãgã ãchi charraarãmaa jaranadait'ee.

³ Mãpai Jesupa jua chiwa bïmaa maaji:

—P'irabáiji mãik'aapa jõmaarã esajïak'a ak'inï béjei.

⁴ Mãpai apemaarãmaa iidiji:

—¿K'ãare p'ãdata iru p'ani Ak'õre Ûraade ñipata ewate oodamerã? ¿Pia oopia bi wa k'achia? ¿Jipaipia bi piupiamapa wa piupiipia bi, k'aripada-ee?

Mamïda ãchi k'ïup'ee para beeji k'awa p'anadap'edaa perã piata oopia bi.

⁵ Jesupa k'ïrau ak'ïji ãchima. Ma eperã chupiria k'awaa k'iniada-e p'anadap'edaa perã, Jesús k'ïra pia-ee beeji. Mãpai ma eperãmaa mägaji:

—Pichi jua jïrupáde aji.

Mãpai jua jïruji. Aramata jipa beeji.

⁶ Mapa fariseorã mamãik'aapa uchiadap'eda, Rey Herodes eere p'anadap'edaarã ome pedee-teemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa eperãarã chok'araarãmaa jarateeda lago ide

⁷ Galilea eujãdepemaarã chok'ara Jesús t'ëe chejida. Mapa iru wāji chi k'õp'ãyoorã ome Galilea Lago idee.

⁸ Jesupa ne-inaa pia oopari k'awaadak'ãri, eperãarã chok'araara cheepurujida iru-maa: Judea eujãdepemaarã, Jerusalén p'uurudepemaarã, Idumea eujãdepemaarã.

Ichiaba chejida Jordán to k'ĩraik'a eerepemaarã, Tiro p'uuru k'ait'a p'anapatap'edaarã mãik'aapa Sidón p'uuru k'ait'a p'anapatap'edaarã.

⁹⁻¹⁰ Chok'ara jipada perã, k'ayaa beerãpa iru p'ĩsua ata chejida, t'õbairupa jipa p'aneedai jĩak'aapa. Eperãarã audú chok'ara nĩbada perã, ichi ome nipapataarã pëiji barco jiride, eperãarã ichimaa chenaadamerã. Māpai jarateeki barcodeepa.

¹¹ Netuara merãtia beerãpa Jesús unudak'ãri, iru k'ĩrapite bedabaik'oodachida mãik'aapa biapachida:

—jPi Tachi Ak'õre Warrapi!

¹² Mamĩda Jesupa netuaraarã itriapachi ichia ooda nepirinaadamerã eperãarã k'ĩrapite.

Jesupa k'õp'ãyoorã jirit'erada
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Maap'eda Jesús ee nok'odee wãji chi k'õp'ãyoorã ome mãik'aapa jirit'eraji ichi k'ĩsiade iru bada.

¹⁴ Doce jirit'eraji ichi ome nipapataadamerã mãik'aapa Ak'õre Ũraa jarateepataadamerã awara ai. [Māgĩrã t'ĩ biji *apóstoles*.]

¹⁵ Māgĩrã ichiaba pëiji netuara merãtia bee uchiapidamerã eperãarã k'ap'iadeepa.

¹⁶ Nāgĩrã paji chi doce jirit'erada: Simón, (Jesupa t'ĩ bida Pedro);

¹⁷ Zebedeo warrarã, Santiago Juan ome; Jesupa ichiaba ãra t'ĩ bida *Boanerges*;

¹⁸ Andrés; Felipe; Bartolomé; Mateo; Tomás; Santiago (Alfeo warra); Tadeo; Simón Celote apatap'edaa;

19 māik'aapa Judas Iscariote; māgiṗa t'ēpai Jesús traicionaada.

Jesús Netuara Poro Waibia ome
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Ma t'ēpai Jesús teeda t'īuji chi k'ōp'āyoorā ome māik'aapa waya eperāarā chok'ara irumaa chejida. Mapa p'oyaa nek'odak'aa paji.

21 Jesús ēreerāpa māga k'awaadak'āri, iru ata chejida jaradap'edaa perā k'īra k'awa-ee bi.

22 Moisepa p'āda jarateepataarā che p'anajida Jerusalendeepa. Āchia jarapachida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jāgá netuaraarā uchiapiarida apachida.

23 Jesupa āchi t'ī p'e atap'eda, nepiriji:

—¿Sāga Satanapa uchiapiima ichi auk'aarā?

24 P'uuru pidaarā chik'īra unuamaa p'aneeruta pirā, taarāda-e āchi itu jōdaridait'ee.

25 Auk'a te pidaarā awara-awaraadaidak'āri, waa araa p'anapataada-e pait'ee māik'aapa jōdaridait'ee.

26 Māga pik'a Netuara Poro Waibiaapa ichi auk'aarā jēreru pirā, āchi itu jōdaridai.

27 'Ma awara, apida t'īudak'aa eperā juataura bimāi iru net'aa jāri atade. Naapiara jī nībi-e pirā, iru net'aa jāri p'e ata-e pai. Mi waibiaara bi Netuara Poro Waibia k'āyaara. Mapa netuaraarā mi jua choodak'aa.

28 'Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia jōmaata wēpapii, pedee k'achia jaradap'edaa paara iru āpite.

29 Mamĩda ik'achia jararuta pĩrã iru Jaure ãpĩte, Tachi Ak'õrepa perdonaak'aa. Mãgee p'ek'au k'achia wẽpapi-eda aji.

30 Moisepa p'ãda jarateepataarãpa jarapachida Jesupa ne-inaa oopachi netuara juapa mãik'aapa merapachida Tachi Ak'õre Jaure. Mapa mãga jaraji Jesupa.

María Jesús ñpemaarã ome pachedap'edaa

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Mãpai pachejida Jesús nawe chi ñpemaarã ome. Mamĩda taawa p'aneejida mãik'aapa t'ĩ pëjjida Jesús ãchimaa uchiamerã.

32 Jesús ik'aawa su-ak'i p'anadap'edaarãpa jara-jida:

—Pi nawe pi ñpemaarã ome taawa nĩmaa p'anida ajida. Ārapa pi jiri nidada ajida.

33 Irua p'anauji:

—Parãpa k'awa p'ani mi nawe mãik'aapa mi ñpemaarã. Mamĩda ¿k'airãta mia k'inia iru bima mi nawek'a mãik'aapa mi ñpemaarãk'a?

34 Ak'ip'eda ichi ik'aawa su-ak'i p'anadap'edaarãmaa, mãgaji:

—Acha p'anĩrãta mia k'inia iru bi mi nawek'a mãik'aapa mi ñpemaarãk'a.

35 Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a oopataarãta mi ñpemak'a, mi ñpewẽrak'a p'ani mãik'aapa mi nawek'a.

4

Net'atau p'opari nepĩrĩda

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Waya Jesús jarateemaa beek'āri lago ide, eperāarā chok'ara chejida. Audú chok'ara chedap'edaa perā, Jesús batauji barco lago jāde badade māik'aapa su-ak'i beeji. Jōdee eperāarā jōmaweda p'aneejida lago ide.

2 Mamāik'aapa Jesupa eperāarāmaa nepirīmaa beeji Ak'ōre Ūraa jarateeit'ee:

3 —Mia nepirīru pia k'īsīati. Eperā wāji net'atau p'ode.

4 Ma p'o wāk'āri, ūk'uru baaijida o jāde. Māpai ipanaarāpa k'ok'oo chejida.

5 Ūk'uru baaijida māu-idaade mak'iara yooro wēe badamāi. Māgí isapai t'onojida, mak'iara yooro wēe bada perā.

6 Mamīda ak'ōrejīru jērak'āri, chi k'iru pīdachi, chi k'arra īri bada perā.

7 Ūk'uru baaijida ne-īri-idaade. Mamīda ne-īri k'ap'ip'iara waripari perā, māgí net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida. Maperā chauda-e paji.

8 Jōdee awaraa net'atau baaijida eujā piade. Māgí t'onojida, warijida māik'aapa pia chaujida. Ūk'uru net'atau abaadeepa uchajida treinta, sesenta maa-e pirā cien.

9 Māpai Jesupa māgaji:

—jPia k'īsīati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi!

*Sāap'eda Jesupa nepirīpachi jarateeit'ee
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)*

10 T'ēepai Jesús ituaba beeji chi k'öp'ãyoorã doce ome, awaraa ichi ome nipapatap'edaarã paara. Māpai āchia iidijida:

—¿K'ãata jara k'inia bima ajida, pia nepiri bada?

11 Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa parãmaa k'awapimaa bi ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada; sãga ichideerã p'aneedai. Mamĩda awaraarãmaa mia nepiripari jarateeit'ee, k'awada-ee p'aneedamerã.

12 'Mia oo bi ak'i p'ani mĩda, wãara unuda-e mãik'aapa mia jara bi ũri p'ani mĩda, k'awada-e. Mia jarateepari pia k'awadap'edaa paara, Tachi Ak'õrede ijãak'ajida mãik'aapa irua āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapik'aji. Mamĩda wãara mãga k'iniadak'aa.' *(Is 6.9-10)*

*Jesupa k'awapida net'atau p'oparide
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)*

13 Māpai Jesupa iidiji chi k'öp'ãyoorãmaa:

—¿Parãpa k'awada-e p'anik'ã mia jaratee k'inia bi ma nepiridade? ¿Sãga k'awaadait'ee awaraa nepirik'ãri jarateeit'ee? Nãga jara k'inia bi:

14 'Ma net'atau p'opari Ak'õre Ũraa jarateeparik'a bi mãik'aapa ma net'atau Ak'õre ũráak'ata bi.

15 Net'atau baairutamãi eperãarã Ak'õre Ũraa ũripataarãk'ata bi. Mamĩda ũridap'eda, Netuara Poro Waibia chepari ne-inaa ooit'ee, t'ãripa ma pedee ijãanaadamerã.

16 Awaraa eperãarã chi net'atau mãu-idaade baaidap'edáak'api p'ani. Tachi Ak'õre Ũraa o-ĩa ũripata.

17 Mamĩda ma net'atau t'onoda taarã-e weda p̄idaiparik'a, māga pik'a māḡirāpa ma jara p̄ida taarã ijāada-e. Maperã ma ũraade ijāadap'edaa k'aurepa awaraarāpa nep̄ira jiri cheruta pirã āchi ome, maa-e pirã awaraarāpa āchi jiriruta pirã miapidait'ee, ijāa amaapata.

18 Awaraa eperāarã chi net'atau ne-iri-idaade baaidap'edāk'ap̄i p'ani. Ak'õre Ũraa ũri p'ani.

19 Mamĩda āchia na p'ek'au eujādepema net'aa k'ĩsia p'aneepata āchi-it'ee atadait'ee. Tachi Ak'õre Ũraa ũridai k'āyaara, p'arat'a māik'aapa awaraa neinaa waapiara k'inia p'anapata. Maperã Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bik'a oodak'aa.

20 Jōdee awaraa eperāarã chi net'atau eujā piade baaidap'edāk'ap̄i p'ani. Net'atau aba eujā piade uuda chauparik'a tau treinta maa-e pirã sesenta maa-e pirã cien, māga pik'a ma eperāarāpa Ak'õre Ũraa ũridak'āri, t'āride ijāa p'aneepata. Māgá Tachi Ak'õre Ũraa waapiara k'awaa wāpata māik'aapa oopata irua k'inia bik'a.

*K'āata oodaipia bi Jesupa jarateeda ũridak'āri
(Lc 8.16-18)*

21 Ichiaba jarateaji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa cajón ek'ari ata bidait'ee maa-e pirã cama ek'ari. Ma k'āyaara lámpara k'oodak'āri, it'í ata bipata pia idaamerã.

22 Māga pik'a, írá Tachi Ak'õre net'aa mera pik'a bi mĩda, t'ēepai parāpa jōmaarāmaa jaradait'ee.

23 ¡Pia k'ĩsiati parāpa et'ewa ũridap'edaade k'awaadamerã k'āata jara k'inia bi!

24 Ichiaba jaraji:

—Pia k'ĩsítati mia jararude. Eperãpa ne-inaa pia ook'ãri mia jarateeda pia k'ĩsia bairã, pia oo bi. Tachi Ak'õrepa ichi ũraa audú k'awaapii irumaa, mãik'aapa ne-inaa pipiara ooyada aji, iru ome.

²⁵ Tachi Ak'õrepa eperã k'ĩsia k'awaa bĩmaa k'ĩsia k'awaara bapiit'ee, Ak'õre Ũraa Pia ijãapari perã. Jõdee mia jarateeda pia k'ĩsia k'inia-e bak'ãri, ichia naaweda k'awa bada k'ĩra atuapiit'ee.

Net'atau t'onoda nepirida

²⁶ Ichiaba Jesupa nepiriji:

—Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anĩrã ãwapata net'atau eujãde p'odak'a.

²⁷ Tachia net'atau p'odap'eda, k'euru chaa k'ãiruta pijida mãik'aapa ewari chaa p'irabairuta pijida, ma net'atau t'onopari mãik'aapa wari wãpari. Tachia k'awada-e sãga mãgá waripari.

²⁸ Yoorode net'atau ichi itu t'onopari. Naapiara uchiapari chi t'uk'u; mamãik'aapa chi k'iru. Maap'eda uchiapari chi k'imi chak'e; t'ẽepai net'atau chok'ara chaupari.

²⁹ P'oo bak'ãri, ewapata. Mãga bi Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anĩrã ome.

Mostaza tau nepirida

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'ãarek'a bĩma aji, Tachi Ak'õrepa eperãrã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã? ¿K'ãata nepirĩit'eema pia k'awaadamerã?

³¹ Mostaza tau uudák'api bi. Mãgĩ net'atau ape-maarã net'atau k'ãyaara ma-ãriara bi.

³² Mamĩda uup'eda, apemaarã ne-uu k'ãyaara waibiara waripari. Mãgá waibia warik'ãri, ipanaarãpa ãchi te oopata chi juade.

Jesupa ooda nepirik'ãri
(Mt 13.34-35)

³³ Jesupa mãga nepiri wãpachi Tachi Ak'õrede k'ĩsia p'aneedamerã. Ichia nepirida pia ũridak'ãri, waa nepiripachi.

³⁴ Jarateek'ãri, ichita mãgá nepiripachi. Nepiridee jarateek'aa paji. Mamĩda chi k'õp'ãyoorã ituaba p'aneedak'ãri, ma nepirida jõma jara k'inia bi jarateepachi.

Jesupa nãu p'usa ome t'umãtipida
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Ma ewate k'eu wãk'ãri, Jesupa maaji ichi ome nipapataarãmaa:

—Wådáma aji, lago k'ĩraik'a eeree.

³⁶ Eperãarã atabëijida mãik'aapa bataujida Jesús su-ak'i bada barcode. Awaraarã jida auk'a wãjida awaraa barcode.

³⁷ Mãgá lago sĩa wådade nãu golpe p'ua nĩbeeji mãik'aapa p'usara t'o nĩbeeji. Mapa barco pirubaai wã nipaji.

³⁸ Mãimisa Jesús k'ãi baji barco trumaa. Su-ak'i beepata ĩri porok'au baji. Aramata ĩrimat'aajida mãik'aapa mãgajida:

—¡Tachi Waibia! ¡P'irabáiji! ¡Tachi pirubaai wãdapi! ¿Pi-it'ee p'ua-ek'ã ajida, tachi pirubaaidaruta pijida?

³⁹ Mãpai Jesús p'irabaip'eda, mãgaji nãumaa:

—Waa p'uanaapáde aji.

Māpai nāu waa p'ua-e paji. Ichiaba p'usamaa maaji:

—T'umāti beepáde aji.

Aramata jōmaweda ip'ii ũu beeji.

⁴⁰ Māpai Jesupa maaji ichi ome nipapataarāmaa:
—¿Sāap'eda p'era jōnima? ¿At'āri ijāada-eeta p'anik'ā? aji.

⁴¹ Mamīda āchi p'era para beeji, waide māga unudak'aa pada perā. Āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima nāgí? Tachi Ak'ōrepapaita pedeeperi nāumaa, p'usamaa ip'ii beemerā.

5

Eperā k'ap'ide netuara merātia bada

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Lago k'iraik'a eere panajida Gerasa eujāde.

² Jesús barcodeepa batauk'āri, irumaa cheji jāiradeepa eperā k'ap'ide netuara merātia bi.

³ Ma eperā āk'adaa bapachi jāira māu te uriade. Ichi ome p'oyaadak'aa paji; cadenapa pida.

⁴ Edaare cadenapa bīiride māik'aapa juade jī nībipachida. Mamīda t'it'aapachi. Mapa p'oyaadak'aa paji.

⁵ Āstaawa, p'ārik'ua pida bia nipapachi ee beede māik'aapa jāira bee chaa. Ichi itu p'u oo nipapachi māupa.

⁶ Mamīda t'imí weda māgí eperāpa Jesús unuk'āri, p'iradachi irumaa māik'aapa bedabaidachi.

⁷⁻⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—¡Netuara, uchiapáde aji, na eperā k'ap'ideepa!
Biaji:

—Jesús, pi Ak'õre Waibia Warrapi. ¿K'ãata ooit'eema aji, mi ome? Tachi Ak'õre k'ĩrapite jaráji mi k'achia oo-e pait'ee. Mi ichiak'au bi páde aji.

⁹ Māpai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'ĩjarapatama? aji.

—Mi t'ĩjarapatada aji, Legión, chok'ara nipapata perã.

¹⁰ Māpai Jesumaa chupiria iidipachi awara āyaa pēinaamerã.

¹¹ Ma ee k'arraya sinaarã chok'ara nek'omaa p'anajida.

¹² Mapa netuaraarãpa chupiria iidijida:

—Awara āyaa pēii k'āyaara, ara p'ani sina k'ap'iade t'ĩupipáde ajida.

¹³ Māpai Jesupa netuaraarã maaaa pēiji. Uchiapiji ma eperã k'ap'iadeepa māik'aapa t'ĩupiji sinaarã k'ap'iade. Māirã p'irak'oodachida ee k'õot'ari jira bidee māik'aapa lago jãde baainajida. Mama jōmaweda ñyapa jãak'oodachida. Sinaarã perá dos mil paji.

¹⁴ Ma sina jãa p'anadap'edaarãpa mãga unudak'ãri, p'era p'irak'oodachida. Ñchia unudap'edaa nepirinajida p'uuru pidaarãmaa māik'aapa p'uuru k'ait'a beerãmaa. Eperãarãpa Jesupa ooda k'awaa k'inia p'anadap'edaa perã, chejida ak'ide.

¹⁵ Jesumãi pachedak'ãri, ma eperã netuaraarã merãtia p'anadap'edaa unujida, p'aru jip'eda, suak'i bi Jesús ik'aawa māik'aapa k'ĩra pia ak'i baji. Mãga unudak'ãri, p'era para beej.

16 Chi unudap'edaarãpa nepirijida ape-maarãmaa netuaraarã merãtia p'anadap'edaa mãik'aapa sinaarã k'ap'iade pëik'ooda.

17 Mãpai waaweepa Jesumaa chupiria iidijida ãchi eujãdeepa wãmerã.

18 Jesús barcode batauk'ãri, ma eperã naaweda netuaraarã merãtia badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wãpimerã.

19 Mamãda Jesupa oo-e paji; jïp'a jaraji:

—Wãji pïchi temaa. Nepirinapãde aji, jômaweda Ak'õrepa ooda mãik'aapa pi chupiria k'awaada.

20 Mãpai nepiri wãpachi Jesupa ooda ichi ome Decápolis eujãde, p'uuru bee chaa. Mãga ùridak'ãri, eperãarã jômaweda o-ïa ak'itrua para beeji.

Jairo k'au jipada mãik'aapa wëra abaapa Jesús p'aru i t'õbaida

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Waya Jesús chek'ãri k'ïraik'a eereepa barcode, eperãarã chok'ara chejida irumaa lago ide.

22 Mãga nide Tachi Ak'õre Ûraa jarateepata tedepema poro pacheji. Ichi t'ïjarapachida Jairo. Jesús unu atak'ãri, bïrimã bedabaidachi

23 mãik'aapa chupiria iidiji:

—Mi k'au juak'aya nïbi. Chupiria k'awãaji. Pi jua bïnapãde aji iru ïri, mãgã jipa beemerã mãik'aapa chok'ai beemerã.

24 Mãpai Jesús ichi ome wãji. Ichiaba eperãarã chok'ara wãjida Jesús ome. Maperã p'ïsua wãjida.

25 Ma eperãarã see nïbide baji wëra bi k'ayaa bi waamiapa. Doce años mãgã baji.

26 At'apai mia baji. Jõma chi p'arat'a jõdai baji jipapataarã juade nipa, jipa-ee. Waapiara k'ayaa k'erapachi.

27 Jesupa ooda ũri bada perã awaraarã it'aideepa, k'ait'a wãji ãpíteik'a eereepa iru p'aru t'õbait'aade.

28 Mãga ooji k'ĩsia bada perã iru p'aru i t'õbairupapai jipa beei.

29 T'õbaik'ãri, aramata waamia t'ibaidachi, mãik'aapa ichia k'awaaji Jesupa ichi jipada.

30 Aweda Jesupa k'awaaji jiparu ichia jara-eeta. Mapa ãpítee ak'ip'eda, iidiji:

—¿K'aipa mi p'aru t'õbaijima? aji.

31 Ichi ome nipapataarãpa mågajida:

—¿Pia unu-e bik'ã ajida, eperãarã p'ĩsua nĩbi? Mãga bita iidi bi: “¿K'aipa mi t'õbaijima?”

32 Mamĩda Jesupa tau k'it'aa ak'i nĩbeeji unui jĩak'aapa k'aipa paji.

33 Ma wẽra k'ap'ia wẽre nĩbapachi p'era nĩbipa, k'awa bada perã ichita jipa bi. Mapa bedabaidachi Jesús k'ĩrapite mãik'aapa jõmaweda jaraji.

34 Mãpai Jesupa mågaji irumaa:

—Wẽra, pia mide ijãa bairã, jipa beejida aji. K'ãiwee wãpáde aji, pi k'ayaa wẽpada perã.

35 Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepe eperãarã chejida mãik'aapa mågajida Jairomaa:

—Pi k'au jai-idaaji. Mapa ¿k'ãare-it'ee Jesús ateedayama ajida, pichi temaa?

36 Mamĩda Jesupa mãga ũrik'ãri, mågaji Jairomaa:

—Waaweenáaji; jĩp'a mide ijãapáde aji.

37 Mamãik'aapa k'õp'ãyapi-e paji apemaarãmaa; aba ateeji Pedro, Santiago mãik'aapa chi ìpema, Juan.

38 Jairo temãì panadak'ãri, biuk'a nìbaji. Ununajida eperãarã jarajëe para nìbi.

39 T'ÿujida teedaa mãik'aapa Jesupa mägaji:

—¿Sãap'eda audupai jëe para bima? aji. Na wëra k'au jai-idaa-e bi. Jìp'a k'ãita bida aji.

40 Mãga ùridak'ãri, ëik'oodachida. Mãpai Jesupa jõmaweda taawaa uchiapik'ooji. Aba t'ìupiji ma wëra k'au jai-idaada k'ap'ia badamaa, chi ak'õre, chi nawe mãik'aapa Jesús ome wãdap'edaarã.

41 Juade jita atap'eda mägaji:

—*Talita, cum;* (jara k'inia bi: “Wëra k'au, p'irabáji”).

42 Aramata p'irabaidachi mãik'aapa p'irria beeji. (Ma wëra k'au doce años iru baji.) Mãga unudak'ãri, eperãarã ak'itrua para beeji.

43 Mamãida Jesupa ùraaji apidaamaa nepirinaadamerã. Maap'eda jaraji nek'opidamerã ma wëra k'aumaa.

6

Jesús Nazaret p'uurudee wãda (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Mamãik'aapa Jesús wãji ichi warida p'uurudee chi k'õp'ãyoorã ome.

2 Ìpata ewate Ak'õre Ûraa jarateemaa beeji mápema Ak'õre Ûraa jarateepata tede. Eperãarãpa Jesupa jarateeda ùridak'ãri, p'era pik'a iidi para beeji:

—¿Sãmapì k'awaajima ajida, ichia jarateemaa bi? ¿Sãgapi k'ĩsia k'awaa beejima? Ma awara, ¿Sãga ooparima ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa?

³ ¿Jãgipa ne-inaa pak'urudee oopari-ek'ã? ¿Ichi María warra-ek'ã? ¿Santiago, José, Judas mãik'aapa Simón chi ìpemaarã-ek'ã? Ichiaba, ¿ichi ìpewëraarã nama p'anapata-ek'ã ajida, tachi t'ãide?

Mapa iru pedee ijãa k'iniadak'aa paji.

⁴ Mãpai Jesupa maaji:

—Jõmaarã t'ãide ùri k'inia p'anapata Tachi Ak'õre pedee jaraparipa jara bi. Mamĩda ichi p'uurudepemaarãmaa jaratee chek'ãri, ijãadak'aa. Auk'a ijãadak'aa jarateek'ãri ichi ëreerãmaa mãik'aapa ichi tedepemaarãmaa.

⁵ Mama irua ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa oo-e paji, ichide ijãada-e p'anadap'edaa perã. K'ayaa beerã chok'ara-eepai jìpaji ichi juapa t'õbaik'ãri.

⁶ P'era pik'a beejì ichi p'uurudepemaarãpa ichide pia ijãada-e pada perã.

Jesupa chi k'õp'ãyoorã pëida Ak'õre Ûraa jara-teenadamerã

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Jesús p'uuru bee chaa nipaji jarateede.

⁷ Mãgá nidade chi k'õp'ãyoorã doce t'ĩ p'ëji mãik'aapa ome-omee pëiji netuara uchiapidamerã ichi t'ide, ichi jõmaarã k'ãyaara waibiara bairã.

⁸ Jaraji ne-inaa atenaadamerã; jìp'a ateedamerã pak'uru t'idik'adait'ee ode wãdak'ãri. Wãdaipia bi muchila wëe, chik'o wëe mãik'aapa p'arat'a wëe.

9 Æchi chancla mãik'aapa p'aru jĩdaipia bi, mamĩda awaraa p'aru ateedaik'araa bi jĩdait'ee.

10 Māpai mǎgaji:

—Parã teedaa wādak'ãri, ai tede p'anéeti, mamãik'aapa wāruta misa.

11 Mamĩda eperãarãpa parã auteebaida-e pirã, ichiaba parãpa jarateeruta ũri k'iniada-e pirã, mamãik'aapa uchiati. Uchiadak'ãri, b#ri#depema yooro p'ora nēep'edapáde aji, ak'ipidait'ee Ak'õrepa mǎga k'inia-e bi. [Æra k'achiara uchiadait'ee Sodoma pidaarã mãik'aapa Gomorra pidaarã k'ãyaara Tachi Ak'õre k'ĩrapite panadak'ãri, iru ewari waibia ewate.]

12 Māpai chi k'õp'ãyoorã wājida jarateede. Eperãarãpa ma jarateeda ũridak'ãri, ãchia p'ek'au k'achia oopata oo amaajida mãik'aapa Tachi Ak'õrede ijãajida.

13 Ichiaba netuara chok'ara uchiapipachida eperãarã k'ap'iadeepa mãik'aapa aceitepa p'urudak'ãri, k'ayaa beerã chok'ara jipapachida.

Juan Bautista piuda

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Awaraarã ideepa Rey Herodepa ũriji Jesupa ooda, iru t'o p'anadap'edaa perã. Jarapachida:

—Mǎgí eperã Juan Bautistada apachida, chi piuda chok'ai p'irabaida. Mapa ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa oopari.

15 Ũk'uruurãpa jarapachida:

—Jǎgí Elías, chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari.

Jõdee awaraarãpa jarapachida:

—Ak'õre pedee jarateeparipi,
chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarã
jĩak'a.

¹⁶ Herodepa eperãarãpa jaradap'edaa ùrik'ãri,
maaji:

—Māgí Juanpi, mia otau t'iap'epit'aada;
mãik'aapa ĩrá chok'ai p'irabaida.

¹⁷ Ai naaweda Herodepa Juan cadenapa jĩ at-
apiji mãik'aapa carcelde t'ipit'aaji chi ĩpema Filipo
wëra Herodías k'aurepa. Herodepa ma wëra ataji
ichi ome beemerã.

¹⁸ Juanpa māga k'awaa atak'ãri, māgapachi
Herodema: “Pia piichi ĩpema wëra iru baik'araa
bi piichi wërak'a.”

¹⁹ Maperã Herodiapa Juan k'ĩra unuamaa iru
beeji mãik'aapa peepit'aa k'inia baji Herodema.
Mamĩda p'oyaa oo-e paji.

²⁰ Herodepa Juan waawee baji, irua Ak'õrepa
oopi bik'a oopachi perã mãik'aapa Tachi Ak'õrepa
iru pia ak'i bapachi perã. Maperã Juan jĩa paraa
iru bapachi. Ma awara Juanpa jaratee bi ùri k'inia
bapachi, k'awak'aa paji mĩda irua k'ãata jara k'inia
bi.

²¹ Mamĩda Herodiapa k'ĩsia ataji Herodepa
ichi t'oda fiesta ook'ãri. Ichi ek'ariirã poroorã,
soldaorã poroorã, mãik'aapa eperãarã waibiarã
Galilea eujãdepemaarã pachejida ma nek'opari
fiesta oode.

²² Ma fiesta oomaa p'anide Herodías k'au t'ũuji
nek'odap'edaamãĩ mãik'aapa pëiramaa beeji. Rey
Herodepa mãik'aapa ichi ome p'anadap'edaarãpa
ma pëira bada audú k'inia p'anajida. Mapa reypa
māgaji ma awëramaa:

—Mĩmaa iidíji, pichia iidi k'iniata. Mĩa teeit'ee.

²³ Wāarapi; Tachi Ak'õre k'ĩrapite mia juraa bi, mia teeit'ee pichia iidiruta. Mĩa eujā ak'i bi esajĩak'a teeit'ee, k'inia bi pirā.

²⁴ Ma awēra taawaa uchiap'eda, iidinaji chi nawemaa:

—¿K'āata iidiyama? aji.

Chi nawepa p'anauji:

—Iidipáde aji, Juan Bautista poro.

²⁵ Ma awēra isapai waya t'ĩuji rey badamāi māik'aapa maaji:

—K'inia bida aji, ĩraweda teemerā Juan Bautista poro p'arat'ude.

²⁶ Rey Herodes k'ĩra pia-ee beeji, Juan peepi k'inia-e bada perā. Mamīda chi che p'anadap'edaarā k'ĩrapite juraada k'aurepa mera k'inia-e paji.

²⁷ Aramata pēiji soldao Juan poro aneemerā. Soldao wāp'eda carcelde, Juan otau t'iap'et'aaji

²⁸ māik'aapa ma awēra nawepa jaradak'a aneeji iru poro p'arat'ude. Ma awēramaa tee cheji. Maap'eda ichia teenaji ichi nawemaa.

²⁹ Juan k'õp'āyoorāpa ũri atadak'āri iru peedap'edaa, chi piuda k'ap'ia iidinajida idait'ee.

Māga paji Juan Bautista peepidap'edaa.

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-15)

³⁰ Jesús k'õp'āyoorā waya araa p'anadak'āri iru ome, irumaa nepirijida jōma āchia oodap'edaa māik'aapa jaratedap'edaa.

³¹ Eperãarã chok'ara wãpachida mãik'aapa chepachida. Maperã chi k'õp'ãyoorã ome p'oyaa nek'odak'aa paji. Mapa Jesupa mãgaji ãchima:

—K'õp'ãyoorã, chéti. T'imí ñinadãma eperãarã wãdak'aamaa.

³² Mãpai barcode bataujida awara ãyaa wãdait'ee.

³³ Mamãda chok'araarãpa unujida ãra wã nidã mãik'aapa k'awaajida Jesús aide wã. Maperã eperãarã jõmaweda p'irajida, naapiara nide.

³⁴ Jesús barcodeepa batauk'ãri, eperãarã chok'ara unuji. ãra chupãria k'awaaji ovejaarãk'a para bada perã, ak'ipari wëe. Mãpai Jesupa Ak'õre Ûraa jarateemaa beeji.

³⁵ K'eupodopa chi k'õp'ãyoorã ik'aawa chejida mãik'aapa mãgajida:

—K'eu wãpi; nama eperãarã p'anadak'aa.

³⁶ Pëipãde ajida, eperãarã wãdamerã te chaa mãik'aapa p'uuru bee chaa ne-inaa k'opari netonadamerã.

³⁷ Mamãda Jesupa p'anauji:

—Parãpa chik'o téeti k'odamerã.

Mãpai mãgajida:

—¿Pia k'inia bik'ã taipa pan netonadamerã k'opidait'ee ãramaa? ¿K'ãare p'arat'apa netodayama ajida? ¿Atane ocho mimiada valorta pande netonadaik'ã? ajida.

³⁸ Mãpai Jesupa iidiji:

—¿Pan jõmasaa iru p'anima? aji. Ak'inãti.

K'awaadak'ãri, jara chejida:

—Pan joisomaa mãik'aapa chik'o omé iru p'anida ajida.

39 Māpai jaraji eperāarā su-ak'i p'aneepidamerā awara-awaraa chok'ara, eujāde p'ūajara ĩri.

40 Su-ak'i p'aneejida awara-awaraa cien māik'aapa cincuenta.

41 Māpai Jesupa pan chik'o ome jitaji ichi juade, maap'eda it'aa ak'iji. It'aa t'ip'eda gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa, ma pan k'ōrak'ooji. Māga oop'eda, pan chok'ara teeji chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. Ichiaba chik'o jedejida jōmaarāmaa māgí chik'o omé iru p'anadap'edaadepema.

42 Jōmaweda nek'ojida bi jāwaa p'aneerutamaa.

43 Jesús k'ōp'āyoorāpa k'oraa docena aba p'ejida pan pite māik'aapa chik'o nībeeda.

44 Chi māgí pan k'odap'edaarā imik'īraarā cinco mil paji.

Jesús lago ĩri t'ia nipada

(Mt 14.22-33; Jn 6.16-21)

45 Ma t'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyoorā barcode bataupiji ichi naa lago sīadamerā Betsaida p'uurudee ichi eperāarā ome despediiru misa.

46 Eperāarā erreuk'oodaidak'āri, iru wāji ee nok'odee it'aa t'īde.

47 K'eudaik'āri, chi k'ōp'āyoorā barcode lago esa-auk'a ewaa wā nipajida. Māimisa Jesús truwá bee baji.

48 Jesupa unu baji chupiria jōni, āchimaā nāu p'ua nībada perā. Māpai taujaaweda wāji āramaa lago ĩri.

49 Barco k'ait'a wā nipak'āri, unujida māik'aapa k'īsiajida netuara. Mapa biajida.

50 Jōmaweda audú p'eradachida. Mamīda irua māgaji:

—jP'eranáati! jMida! aji.

⁵¹ Māpai batauji āra ome māik'aapa nāu p'ua nībada t'umātídachi. Ak'itrua para beeji

⁵² āra waide ijāada-e p'anadap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa ne-inaa māgá chaaree bee oopipari Jesumaa. Māgá p'anajida, unujida mīda irua pan k'opida eperāarāmaa, pan wēe p'anadak'āri.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada Genesaret eujāde

(Mt 14.34-36)

⁵³ Panadak'āri lago k'īraik'a eere, wiibainajida Genesaret eujāde. Mama barco jī bijida to ide.

⁵⁴ Barcodeepa bataurutade, eperāarā mama p'anapataarāpa Jesús k'awa atajida.

⁵⁵ Isapai jōmaarāmaa jara wājida. Mapa k'ayaa beerā chok'ara aneejida Jesús wāyaait'ee ūridap'edaamāi.

⁵⁶ Iru wārumaa p'uuru beede māik'aapa p'uuru awara āi te beede, ichiaba k'ayaa beerā ateepachida āchi p'arude. Ata bipachida eperāarā ode wāyaapatamāi māik'aapa Jesús wāyaa wāk'āri, chupīria iidipachida ichi p'aru ide pijida t'ōbaipimerā. K'ayaa beerāpa t'ōbaidak'āri, jōmaweda jipa p'aneepachida.

7

Judiorāpa āchi k'īsiadoopa jarateedap'edaa

(Mt 15.1-9)

¹ Moisepa p'āda jarateepataarā Jerusalendeepa chejida Jesús badamaa fariseorā ome.

² Māirāpa unudak'āri Jesús k'ōp'āyoorā ũk'uru jua siida-ee nek'o p'ani, pedee k'achia jarapachida āra āpite.

³ (Fariseorāpa māik'aapa awaraa judiorā pia bee k'inia p'anirāpa jua pi-ia siipata. Māga jarateepachida chonaarāweda māik'aapa at'āri māga oopata āchi naawedapemaarāpa oopatap'edaak'a. Āchi k'ĩsiade judiorā pia beerā nek'odaik'araa bi, māgá āchi jua siida-ee.

⁴ Ne-inaa k'oparii netodap'eda p'uurude, nek'odak'aa pia siidai naaweda. Ichiaba oopata nāgee ne-inaa awaraa āchi naawedapemaarāpa oopatap'edaak'a: nek'odai naaweda ne-inaa mesade siipata; vaso, k'uuru metaldee, chok'o māik'aapa āchi sīu-ak'i p'aneepatamāi.)

⁵ Māga oopata perā iidijida k'ūradait'ee:

—¿Sāap'eda pi ome nipapataarāpa ooda-e p'anima ajida, tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a? Ma k'āyaara jua pia siida-e p'ani nek'odai naaweda.

⁶ Jesupa p'anauji:

—Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa parā āpite wāara pedeeji. ¡Seewata Tachi Ak'ōrede ijāpataarāda apata! Isaíapa māgaji:

'Na eperāarāpa mi k'inia iru p'anida apata it'aipa. Mamīda āchi t'āriipa wāara mi k'iniadak'aa.

⁷ Páripī mi k'ĩrapite it'aa t'ĩpata, oo k'inia p'anapata perā eperāarāpa jara p'anik'a, mia jara bik'a oodai k'āyaara.' (Is 29.13)

⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa audupɪara ijāpata eperāarāpa āchi k'ĩsiadeepa jarateepata. Jōdee Ak'ōre Ūraade p'ā jēra bik'a oodait'ee k'ĩsiadak'aa.

⁹ Ichiaba māgaji:

—Ak'ōre Ūraa yiaraa iru p'ani. Jōdee chonaarāweda oopatap'edaak'a oo k'inia p'anapata. ¿Māga-ek'ā? aji.

¹⁰ Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa jaraji Moisés it'aideepa:

'Pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru bapariiji māik'aapa āra pedee ūripariiji.' (Ex 20.12)

Ma awara jaraji:

'Warrapa ik'achia jararu pirā ichi ak'ōremaa wa ichi nawemaa, peet'adaipia bi.' (Ex 21.17)

¹¹ Mamīda parāpa jarateepata eperāpa jarai chi ak'ōremaa wa chi nawemaa: "Pi p'oyaa k'aripa-epi, jōma mia iru bi *Corbán* perā."

¹² Eperāpa māga jarak'āri, pia bida apata chi ak'ōreerā k'aripanaamerā.

¹³ Māgí ūraa uchiapari eperāarā k'ĩsiadeepa. Māgide ijāadak'āri, Tachi Ak'ōre Ūraa yiaraa iru p'aneepata. Ichiaba awaraa ūraa jarateepata māik'aapa ma k'aurepa eperāarāpa oodak'aa Tachi Ak'ōre Ūraade jara bik'a.

Ne-inaa tachi k'achia beepipari Tachi Ak'ōre k'īrapite

(Mt 15.10-20)

¹⁴ T'ēepai Jesupa eperāarā t'ī p'e atap'eda, maaji:

—Jōmaarāpa mi pedee ūrítí, māik'aapa k'awáati mia jararu.

15 Chik'o k'odak'āri, tachi k'ap'iade edú banapari. Ma chik'o k'odap'edaa k'aurepa tachi k'achia p'aneedak'aa Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ma k'āyaara, ne-inaa eperā t'ārideepa uchiarúpata k'achia beepipari.

16 [Pia k'īsiadapáde aji, mia jaradade.]

17 Jesupa eperāarā atabēip'eda, t'īuji teedaa. Mama chi k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bima ajida, pia eperāarāmaa jarateeda?

18 Irua jaraji:

—¿Māgara, parāpa ichiaba k'awada-e p'anik'ā? Chik'o k'odak'āri, tachi k'achia beepik'aa Tachi Ak'ōre k'īrapite,

19 t'āride banak'aa perā. Jīp'a bide banapari, maap'eda uchiapari. (Māga jarak'āri, Jesupa jara k'inia baji Tachi Ak'ōrede ijāapataarāpa chik'o k'īra t'ādoo k'odaipia bi.)

20 Ichiaba jaraji:

—Mamīda ne-inaa k'achia eperā t'ārideepa uchiadapa tachi k'achia beepipari Tachi Ak'ōre k'īrapite.

21 Eperā t'ārideepa nāgee k'īsia k'achia uchiaparida aji: p'ek'au ooit'ee awaraarā ome; nechiait'ee; chīara peeit'ee;

22 miak'āi bi awaraarā ome k'āiit'ee; chīara net'aa k'īait'ee; chīaramaa ne-inaa k'achia ooit'ee; chīara k'ūrāit'ee; ne-inaa k'achia ooi awaa bapariit'ee; chīara k'īra unuamaa iru bapariit'ee irua ne-inaa iru bi k'aurepa; chīara āpīte seewa jara nipait'ee; audua bapariit'ee māik'aapa ne-inaa pariatua oopariit'ee.

23 Jōmaweda ma ne-inaa k'achia uchiapari eperã t'ãrideepa. Ma ne-inaa oodak'ãri, k'achia p'aneepata Tachi Ak'õre k'ĩrapite.

Wēra judio-ee bīpa Jesude ijāada
(Mt 15.21-28)

24 Mamāik'aapa Jesús Tiro p'uuru k'ait'a wāji chi k'õp'ãyoorã ome. Wāji teedaa ichi unupi k'inia-e bada perã. Mamīda p'oyaa miru-e paji.

25-26 Māga nide wēra k'au netuara merātia bada nawepa ũriji Jesús mama bi. Ma wēra judio-e paji; Sirofenicia eujādepema paji. Teedaa wāp'eda, bedabai nībanaji Jesús k'ĩrapite māik'aapa irumaa chupiria iidiji:

—Mi k'au k'ap'iade netuara merātia bi. Chupiria k'awāaji māik'aapa uchiapit'aapáde aji, iru k'ap'iadeepa.

27 Mamīda Jesupa māgaji:

—Judiorāmaa ita-aria naa mīmaa chupiria iidipíji. Pia-e bida aji, warrarã chik'o jāri atait'ee māik'aapa usaarāmaa tee baibiit'ee.

28 Ma wērapa p'anauji:

—Māgada aji, Tachi Waibia. Mamīda usaarāpa paara k'opata warrarã juadeepa baaida mesa ek'ari. Mapa, mi judio-e mīda, pīmaa chupiria iidi bida aji.

29 Māpai Jesupa maaji:

—Pia p'anauji. Wāpáde aji, pi k'au k'ap'iadeepa netuara uchiada perã.

30 Ma wēra teedaa panak'ãri, chi k'au p'arude k'ãiwee ununaji. Netuara uchiadai baji chi k'au k'ap'iadeepa.

Jesupa eperã k'ïri k'ĩ bi mãik'aapa pedee atua bi jipada

³¹ Jesús uchiaji Tiro p'uuru k'ait'a bi eujãdeepa chi k'öp'ãyoorã ome. Wãyaaji Sidón p'uurude panait'ee Decápolis eujãde, Galilea Lago k'ait'a.

³² Mama Jesumaa eperã ateejida. Ma eperã k'ïri k'ĩ baji mãik'aapa pedee atua baji. Chupiria iidijida Jesumaa iru jua bimerã ma eperã ïri, jipa beemerã.

³³ Jesupa awara ãyaa ateeji see nĩbadamãiipa mãik'aapa ichi jua chak'epa t'it'aaji ma eperã k'ïri chaa. Ichiaba idubapa t'õbait'aaji iru k'ĩrame.

³⁴ Maap'eda it'aa ak'iji, golpe ïyapaaji mãik'aapa mǎgaji ma eperãmaa:

—*¡Efatá!* (Jara k'inia bi: “¡K'ïri ãesáaji!”)

³⁵ Aramata pedee atua bada pia pedeeji mãik'aapa k'ïri ãesaadachi.

³⁶ Mǎpai Jesupa jaraji apidaamaa jaranaadamerã. Mǎga jarapachi mĩda, waapiara jara wǎpachida.

³⁷ Chi ùridap'edaarã o-ĩa ak'itrua para beeji mãik'aapa pedee para beeji:

—Jesupa jõma pia ooparipi. ¡K'ïri k'ĩ bi ùripipari mãik'aapa pedee atua bi paara pedeeipari!

8

Jesupa eperãarã cuatro mil nek'opida
(Mt 15.32-39)

¹ Ewari aba eperãarã chok'ara waya see nĩbaji Jesús badamãi. Mamĩda nek'odait'ee wõe p'anadap'edaa perã, chi k'öp'ãyoorã t'ĩ p'ejji mãik'aapa mǎgaji:

2 —Mia na eperãarã chupiria k'awaa bi, mi ome k'ãima õpee p'anadairã mãik'aapa ãrã ãchi nek'odait'ee wêe p'ani.

3 Mãgá pëiru pirã ãchi te chaa, ode k'ap'ia t'ũmaak'oodaridait'ee jarrapa, ũk'uru t'imipa che p'anadairã.

4 Chi k'õp'ãyoorãpa iidijida:

—Mamãda ¿sãga nek'opidayama ajida, nama eperãarã wê-e perã chik'o netodait'ee taimaa?

5 —¿Pan jõmasaa iru p'anima? aji.

Maajida:

—Siete.

6 Eperãarã su-ak'i beepiji mãik'aapa ma pan atap'eda, it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa. K'õrak'oop'eda teeji chi k'õp'ãyoorãpa eperãarãmaa jedenadamerã.

7 Ichiaba chik'o chak'eerã chok'ara-ee iru p'anajida. Jesupa it'aa iidik'ãri, chok'araara eepadachi mãik'aapa jedepiji.

8 Jõmaarãpa k'ojida bi jãwaadarutamaa. K'oraa siete ipuru p'ejida pan chik'o ome beeda.

9 Chi nek'odap'edaarã perã cuatro mil paji. Maap'eda Jesupa ãchi temaa pëiji.

10 Mãpai Jesús chi k'õp'ãyoorã ome barcode bataup'eda, wãji Dalmanuta eujãdee.

Ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mt 16.1-4)

11 Mama bide fariseorã pachejida mãik'aapa aupedeemaa p'aneejida Jesús ome. Imiatee k'inia p'anadap'edaa perã, iidijida ne-inaa oomerã Tachi

Ak'õrepapai oopari, mãik'aapa ak'ipimerã wãara Tachi Ak'õrepa iru pëida.

¹² Jesús golpe ñyapaaji mãik'aapa mǎgaji:

—¿K'asaa parã pedeeta? ¿Awaraa ne-inaa unu k'inia p'anik'ã Tachi Ak'õre juapa ooda? Mia wãarata jararu. Mia oo-e pait'ee parãpa iidi p'anik'a.

¹³ Maap'eda mama atabëiji. Barcode bataup'eda, uchiaji lago k'ĩraik'a eere chi k'õp'ãyoorã ome.

*Jesupa ãraada fariseorãpa oopatak'a
oonaadamerã
(Mt 16.5-12)*

¹⁴ Ma wã nidade chi k'õp'ãyoorãpa k'ĩra atuadai p'anajida ateedait'ee ne-inaa k'oparii. Pan apai iru p'anajida barcode.

¹⁵ Jesupa ãra ãraaji:

—K'ĩra k'awaa nipapatáati fariseorã pan, Herodes pan k'onaadamerã, ãchi levadura k'achia bairã.

¹⁶ Jesús k'õp'ãyoorã pedee para baji ãchi pitapai, irua jara k'inia bada k'awada-e p'anadap'edaa perã. Maajida:

—Mãga jara bi, tachi pan wëe p'anadairã.

¹⁷ Jesupa k'awaji ãrapa k'ĩsiadap'edaa. Mapa mǎgaji:

—¿Sãap'eda pan wëe p'anida a p'anima? aji. ¿At'ãri k'awada-e p'anik'ã mia jaratee k'inia bi? ¿Pandepai k'ĩsia p'ani-ek'ã? aji. Mapa k'awada-e p'ani.

¹⁸ Parã tau iru p'ani mĩda, unudak'aa mia oo bi. K'ĩri iru p'ani mĩda, mia jaratee bi ãridak'aa. ¿Maarepidata k'irãpada-ek'ã?

19 Mia pan joisomaa jedek'ãri imik'ĩraarã cinco milmaa, ¿chi pite beedapa k'oraa jõmasaa ipuruji-dama? aji.

P'anaujida:

—K'oraa docena aba.

20 —Ichiaba pan siete jededak'ãri imik'ĩraarã cuatro milmaa, nek'odap'eda, ¿k'oraa jõmasaa ipuruji-dama? aji.

Maajida:

—K'oraa siete.

21 Māpai maaji:

—¿Parāpa at'ãri k'awada-ek'ã? aji. K'ĩra k'aupai ijãadai fariseorã pedee mãik'aapa Herodes pedee.

Jesupa Betsaida p'uurude tau p'ãriu bada jipada

22 Betsaida p'uurude panadak'ãri, tau p'ãriu bi ateejida Jesumaa chupirria iidide irua t'õbaimerã.

23 Jesupa ma tau p'ãriu bi juade jitap'eda, p'uuru k'idaa ateeji. Māpai ma eperã tau jãde idut'aaji mãik'aapa ichi tau wãk'a atap'eda juapa, Jesupa maaji:

—¿ĩrá pia unuruk'ã? aji.

24 Ak'ip'eda, maaji:

—Unu bipi eperãarã pak'uruk'a nĩutee.

25 Jesupa jua waya tau ĩri biji mãik'aapa āyaa atak'ãri, ma eperãpa pia unu beeji. Māgá jipa beeji.

26 Māpai Jesupa ichi temaa pëiji mãik'aapa maaji:

—P'uurudee wãnaapáde aji, mãik'aapa p'uuru pi-daarãmaa maarepida jaranaapáde aji.

Pedropa Jesús Tachi K'aripaparida ada

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-20)

27 Ma t'ëepai, Jesús chi k'õp'ãyoorã ome wãji p'uuru k'aipee beedee, Cesarea de Filipino p'uuru

k'ait'a bi eujāde. Ode wādade, Jesupa iidiji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperāarāpa?

²⁸ P'anaujida:

—Ūk'uruurāpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarāpa jara p'ani Elías. Ichiaba ūk'uruurāpa jara p'ani pi awaraa Ak'ōre pedee jarapari.

²⁹ —Parāpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Pedropa p'anauji:

—Pi Cristo; Tachi Ak'ōrepa pēida tachi k'aripamerā.

³⁰ Mamīda Jesupa jaraji:

—Awaraarāmaa māga nepirinaadapáde aji.

Jesupa jarada ichi peedait'ee

(Mt 16.21-23; Lc 9.21-22)

³¹ Jesupa jarateemaa beeji:

—Mide ijāadak'aa p'anadairā, tachi judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa, māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa mi miapidait'ee māik'aapa yiarāa iru p'anadait'ee. Maap'eda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'ee.

³² Māgí pedee jaraji jōmaarā k'īrapite. Māpai Pedropa Jesús awara āyaa ateeji māik'aapa itriamaa beeji, māgá pedee bada perā.

³³ Mamīda Jesús p'irrabaiji māik'aapa chi k'ōp'āyoorā k'īra ak'ip'eda, māgaji Pedromaa:

—¡Mi ik'aawaapa āyaa wāji, Satanapa māga jarapida perā! Pia k'īsia-e Ak'ōrepa k'īsia bik'a. Jīp'a k'īsiamaa bida aji, eperāarāpa k'īsiapatak'a.

*Sāga nīpadai Jesús ome
(Mt 16.24-28; Lc 9.23-27)*

³⁴ Māga bap'eda, Jesupa chi k'ōp'āyoorā t'ī p'e ataji awaraarā ome māik'aapa maaji:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'īsiaik'araa bi ichia ne-inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'eek'a. Ooipia bi mia ooparik'a, ma k'aurepa miapiruta pījida piurumaa.

³⁵ Eperā piuumaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuat'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'āri.

³⁶ Ma awara ȷk'āare piata baima eperāpa ne-inaa pia na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pirā Ak'ōre eujāde?

³⁷ Ichiaba, ȷk'āata teeima Tachi Ak'ōremaa, tachi piudap'eda chok'ai p'irabaipimerā? Māga p'oyaa ooda-e.

³⁸ Irapema eperāarā audú p'ek'au oo k'inia p'anapata mide ijāadak'aa perā. Māirā taide eperā k'īra nejasia bi pirā jarait'ee mide ijāa bi maa-e pirā mi ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jida k'īra nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ōre Waibia k'īra wāreede chek'āri iru angeleerā ome.

9

¹ Jesupa ichiaba māgaji:

—Mia wāarata jararu. Nama p'anīrā ūk'uru piudai naaweda unudait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā bīru ichi jua ek'ari ichideerā p'anedamerā.

Jesús k'íra awaradaida
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² K'áima seismaa Jesús wāji ee it'ia bi nok'ode. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama āra taide Jesús k'íra awaradachi.

³ Ichi p'aru t'o-t'oo ĩdaadachi pi-ia t'ōdak'a.

⁴ Māga nide chi k'ōp'āyoorāpa unujida chonaarāweda p'anapatap'edaarā Elías māik'aapa Moisés pedeemaa p'ani Jesús ome.

⁵ Māpai Pedropa māgaji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari, ĩpia bi nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'ee te chak'eerā ōpee; aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

⁶ Pedropa k'Īsia-ee māga jaraji, p'era ak'i nībada perā apemaarā ome.

⁷ Māga nide ĩjararapa āra aneu cheji. Madeepa Tachi Ak'ōrepa pedeeji:

—Nāgida aji, mi Warra k'inia. Ūrĭti iru pedee.

⁸ Aramata ak'idak'āri, āchi ik'aawa apida unudape paji; Jesús aupaita āchi ome baji.

⁹ Eedeepa cherutade Jesupa jaraji āchia unudap'edaa nepirinaadamerā, ichi jai-idaap'eda waya chok'ai p'irabai naaweda.

¹⁰ Maperā nepirida-e paji āchia unudap'edaa. Mamīda āchi pitapai pedee p'anapachida k'asaa jara k'inia bi “jai-idaap'eda waya chok'ai p'irabaiit'ee”.

¹¹ Maap'eda Jesumaa iidijida:

—¿Sāap'eda Moisepa p'āda jarateepataarāpa jara-patama ajida, chonaarāwedapema Elías naapiara cheit'ee Tachi K'aripapari k'āyaara?

¹² Irua p'anauji:

—Wāarata jara p'ani. Elías naapiara cheit'ee m̄aik'aapa ne-inaa jōmaweda pia ooit'ee, eperāarāpa auteebaidamerā iru t'ēe cheru. Mamīda mia jara bi: Ak'ōre Ũraa p'ādade ichiaba jara bi mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, miapidait'ee m̄aik'aapa k'īra unuamaa iru p'anadait'ee. Tachi Ak'ōre Ũraa p'ādade p'ā jēra bik'a ichia oopiit'ee.

¹³ Mamīda eperā Elías jīak'aa chejipi. Māgí t'ījarapachida Juan Bautista. Āchia oo k'iniata oojida iru ome Ak'ōre Ũraa p'ādade jara bik'a.

*Jesupa k'ūtrāa k'ap'iadeepa netuara uchiapida
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Jesús, Pedro, Santiago m̄aik'aapa Juan pachedak'āri apemaarā k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāi, unu chejida eperāarā chok'araarāpa wap'ira iru p'ani m̄aik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā ūk'uru aupedee jōni ma k'ōp'āyoorā ome.

¹⁵ Jesús unudak'āri, ak'itrua para beeji m̄aik'aapa p'ira wājida irumaa auteebaide.

¹⁶ Māpai Jesupa iidiji āchimaa:

—¿K'āaredeta aupedee p'anima mi k'ōp'āyoorā ome?

¹⁷ Eperāpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, mi warra aneeji pīmaa netuarapa ichiwa iru bairā.

¹⁸ Ma netuarapa wawat'i bat'at'aapari eujāde. Maap'eda it'aidee k'ōp'ep'ee che nībeepari, k'ida kierrkierree nībeepari, ichiaba k'ap'ia ibia nībeepari. Mia chupiria iidiji pi k'ōp'āyoorāmaa ma netuara uchiapit'aadamerā. Mamīda p'oyaada-e paji.

19 Māpai Jesupa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa:
 —Aai, eperāarā, ζat'ārīta mide ijāada-e p'anik'ā?
 ¡Ijāadak'aarāk'apī p'ani! ζJōmasaa taarāit'ee parā
 ome ijāarutamaa? Anéeti ma warra.

20 Māpai aneejida Jesumaa. Mamīda netu-
 arapa Jesús unuk'āri, warra wawat'aaji māik'aapa
 bat'at'aaji eujāde. It'aideepa k'ōp'ep'ee eujāde
 pīrabai nībeeji.

21 Jesupa iidiji ma warra ak'ōremaa:

—ζSāaweda māgá nībīma? aji.

Chi ak'ōrepa p'anauji:

—Ma-āri weda.

22 At'apai netuarapa bat'at'aapari t'ipītau urua
 nībīde maa-e pīrā toida peet'aait'ee. Mapa p'oyaa
 ooita bi pīrā, tai chupīria k'awáaji māik'aapa
 k'aripapáde aji.

23 Jesupa p'anauji:

—ζK'asaa pī pedee? ζP'oyaa ooik'ā a bik'ā?
 ¡Eperāpa mide ijāa bi pīrā, mīa ne-inaa jōma oopari!

24 Māpai chi warra ak'ōrepa golpe pedeeji:

—Ijāa bīda aji. ¡Mī k'aripáji waapīara ijāait'ee!

25 Jesupa unuk'āri eperāarā seedaruta, māgaji
 netuaramaa:

—Netuara, ichiwapipari māik'aapa k'īrī k'īpipari,
 uchíaji jā warra k'ap'īadeepa māik'aapa waa iru
 k'ap'īade t'īunaapáde aji.

26 Māpai netuara biadachi māik'aapa warra
 golpe wawat'aaji. Maap'eda uchiadachi warra
 k'ap'īadeepa. Ma warra piudak'a atabaibeeji.
 Māpai arii see nībadaarāpa māgajida:

—Piudachida, ajida.

27 Mamīda Jesupa juade jita atap'eda, p'irabai
 ataji. Māpai ma warra k'ap'īa pia beeji.

28 Maap'eda Jesús wāji teedaa chi k'õp'ãyoorã ome. Ituaba bak'ãri, chi k'õp'ãyoorãpa iidijida Jesumaa:

—¿Sãap'eda taipa ma netuara p'oyaa uchiapida-e pajima? ajida.

29 Jesupa p'anauji:

—It'aa t'ĩ bïpapai mãgee netuara uchiapiparida aji.

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Mamãik'aapa wãdak'ãri, Galilea eujãde wãyaajida. Mamãda eperãarãmaa k'awapi k'iniade bada perã,

31 Jesupa ne-inaa oo-e paji mama, chi k'õp'ãyoorãmaa jarateemaa bada perã. Mãgapachi:

—Eperãpa mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, baaipiit'ee k'achia beerã juade mãik'aapa ãchia mi peepit'aadait'ee. Mamãda ewari õpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'ee.

32 Chi k'õp'ãyoorãpa k'awada-e paji sãap'eda irua mãga jaraji. Mamãda waawee p'anajida iididait'ee.

Eperã waibiara bi Tachi Ak'õre k'ĩrapite

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Pachejida Capernaum p'uurude. Teeda p'anide, Jesupa iidiji:

—¿Parã k'ãata pedee che wãjidama aji, ode?

34 Mamãda k'ĩra nejasiapa k'ĩup'ee para beeji, ode aupedee che wãdap'edaa perã, ãchidepema k'aita waibiara bi.

35 Jesús su-ak'i beeji mãik'aapa chi k'õp'ãyoorã doce t'ĩ p'e atap'eda, maaji:

—Eperã apemaarã k'ãyaara waibiara pa k'inia bi pĩrã, ek'ariara baipia bi mãik'aapa t'ãri o-ĩa ape-maarã k'aripaipia bi.

³⁶ Mãpai Jesupa warra chai jua jita atap'eda, ak'i nĩbiji ãchi esajĩak'a. Jira atap'eda, wẽre ataji jarateeit'ee mãik'aapa jaraji:

³⁷ —Eperãpa mĩde ijãa bi k'aurepa nãgĩ warra chaik'a auteebairu pĩrã, mi jida auk'a auteebaipari. Ma awara mi aupai auteebai-e; ichiaba Tachi Ak'õre auteebai bi, iruata mi pẽida perã.

Ak'õrede ijãak'ãri, ne-inaa pia oopari

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Mãpai Juanpa maaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperãpa pi t'ĩ jarap'eda, netuara uchiapi bi eperãarã k'ap'iaadeepa. Mãga unudak'ãri, taipa waa oonaapáde ajida, tachi ome nipak'aa perã.

³⁹ Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopĩti. Eperãpa ne-inaa pia ooru pĩrã mi t'ĩde eperãarãpa p'oyaa oodak'aa, mãga oop'eda, pedee k'achia jara-e pai mi ãpĩte.

⁴⁰ Tachi ome nipak'aa pijida, tachi eere bida aji.

⁴¹ Mĩa wãarata jararu. Eperãpa parãmaa pania vaso aba pida teeru pĩrã todamerã, parãpa mi, Cristode ijãapata perã, Tachi Ak'õrepa ma eperãmaa ne-inaa pi-ia teeit'eeda aji.

K'ĩrak'aupai p'ek'au k'achia oodai

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² —Mamĩda eperãpa mĩde ewaa ijãa p'anĩrãmaa acha bi warra chaik'a, ijãapiamaa bi pĩrã, piara

bak'aji k'ũruma iru otaude jĩ atadap'eda, p'usa jãde bat'at'aadait'ee.

⁴³⁻⁴⁴ Pichi juapa ne-inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pirã, ma k'achia oo amáaji, pichi jua t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wãit'ee jua mosaa, k'ap'ia jōmaweda atuai k'ãyaara t'ipitau ichita jêrajêraa jira bide.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ichiaba pichi biiripa ne-inaa ooda k'aurepa k'achiade baairu pirã, ma k'achia oo amáaji, pichi biiri t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi Ak'õre ode nik'anik'aa nipait'ee biiri abapai bik'a, k'ap'ia pia tok'arradee bat'a atapëi k'ãyaara.

⁴⁷ Ichiaba pichi taupa ne-inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pirã, ma k'achia oo amáaji pichi tau ët'ak'ajik'a. Piara bi Tachi Ak'õre ode nipait'ee tau abapai bik'a, tau omeeweda nipai k'ãyaara netuara ode tok'arradee.

⁴⁸ 'Mama ichita miapiit'ee tachi chiara k'opari k'ipa piuk'aa mãik'aapa tachi k'ap'ia paapari t'ipitau k'ũik'aa bide.' *(Is 66.24)*

⁴⁹ —Tã p'urupata chik'ode mik'iapiamapa. Auk'a Tachi Ak'õrepa ichideerã pia ak'i bapari atuapiamaapa netuara o k'achiade.

⁵⁰ Ma awara chik'o warraara bi t'ã ome. Mamãda t'ã k'iyaa-edaik'ãri, ma chik'o warraa-ee bi. ¿Sãga ma t'ã waya k'iyapiima? Ichiaba tachi t'ãri pia p'anada-e pak'ãri, Tachi Ak'õre k'ĩrapite servi-e p'ani. Mapa óoti Ak'õre Ũraade jara bik'a. Mãgã k'ãiwee p'anadait'ee apemaarã ome.

10

Jesupa jarateeda miak'ãi p'anãrã mia

*amaanaadamerã**(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Jesús uchiap'eda chi k'õp'ãyoorã ome Capernaumdeepa, wãjida Jordán to k'ĩraik'a eeree, Judea eujãde panarutamaa. Mama p'anide waya Jesús badamãi eperãarã cheepurupachida, eperãarãpa oopatap'edaak'a iru wãrumaa. Waya Jesupa jarateemaa beeji naaweda oopatak'a.

² Mãga nide fariseorã ùk'uru irumaa chejida. Moisepa p'ãda merapii jĩak'aapa, iidijida:

—¿Imik'ĩrapa ichi wẽra amaapia bik'ã? ajida.

³ Irua p'anauji:

—¿K'ãata ùraaji Moisepa?

⁴ Jarajida:

—Moisepa ùraajida ajida, wẽra amaru pirã, mia amaada k'art'a p'ã teeipia bi.

⁵ Mãpai Jesupa maaji:

—Moisepa mãga jaraji parã judiorã k'ĩri k'isua p'anadairã.

⁶ Mamĩda Tachi Ak'õrepa na eujã ook'ãri,

'Ooji imik'ĩra mãik'aapa wẽra.' *(Gn 1.27)*

⁷ 'Mapa imik'ĩrapa atabëit'ee chi ak'õre chi nawe ome, araa p'anapataadait'ee chi wẽra ome.

⁸ Mãgá eperã omee weda eperã apai pik'a p'aneedait'ee.' *(Gn 2.24)*

Eperã omé p'ani mĩda, jĩp'a eperã apai pik'a p'aneepata Tachi Ak'õre k'ĩrapite.

⁹ Tachi Ak'õrepa mãgá eperãarã omé araa papik'ãri, apidaapa amaapidaik'araa bida aji.

¹⁰ Ai t'ëpai teeda p'anadak'ãri, Jesús ome ni-papataarãpa pedee p'aneejida fariseorãpa iidi-dap'edaade.

¹¹ Jesupa jaraji:

—Eperãpa chi wëra amaata'aru pirã, awaraa wëra ataik'araa bi. Mãga ooru pirã, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'irapite mãik'aapa chi wëra k'irapite, Tachi Ak'õre Ûraa p'ädade jara bairã wëra iru bak'ãri, awaraa ome k'ãik'araa bi.

¹² Ichiaba wërapa chi imik'ira amaata'aru pirã, awaraa imik'ira ataik'araa bi. Mãga ooru pirã, auk'a p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'irapite.

Jesupa warrarã bendiciada

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Warrarã aneejida Jesumaa iru jua bimerã ãra ãri. Mamãda Jesús k'õp'ãyoorãpa ma warrarã aneedap'edaarã itriajida.

¹⁴ Jesupa mãga unuk'ãri, t'ãri ãriidachi chi k'õp'ãyoorã ome. Mãpai mägaji:

—¡trianáati! Ichiak'au mimaa warrarã chepíti, Tachi Ak'õrepa ãra jãak'arã biit'ee perã ichi jua ek'ari ichideerã p'aneedamerã.

¹⁵ Mia wãarata jararu. Warra chak'eerãpa waawee-ee ijãapata t'ãri o-ãa Tachi Ak'õrede. Auk'a tachi chonaarãpa pida ijãadaipia bi p'aneedait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome.

¹⁶ Warra chak'eerã jira atap'eda, ichi jua ãra ãri bi wãpachi mãik'aapa bendicia wãpachi.

Eperã p'arat'ara bi Jesús ome pedeeda

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jesús wãit'ee arude, eperã p'ira chep'eda, iru k'irapite bedabaidachi mãik'aapa mägaji:

—Tachi Jarateepari t'ãri pia, ¿k'ãata mia oopia bima aji, it'aa wãit'ee?

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—¿Sãap'eda mĩmaa t'ãri pia bida a bima? aji. T'ãri pia apaita bi; mãgí Tachi Ak'õre.

19 Pia k'awa bi Tachi Ak'õrepa Moisemaa ũraa p'ãpida:

'Eperã peenáaji; miak'ãi bi pirã, awaraarã ome k'aináaji; nechianáaji; seewa jaranáaji chĩara k'achiade baaipiit'ee; ichiaba chĩara k'ũranáaji; pichi ak'õre mãik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíiji mãik'aapa ãra pedee ũriparíiji. *(Ex 20.12-16)*

20 Mãpai ma eperãpa maaji:

—Tachi Jarateepari, mia ma jõma ooparida aji, k'ũtrãa weda.

21 Jesupa irumaa k'inia ak'iji mãik'aapa mãgaji:

—Ne-inaa aba waide oo-e bi. Pichi net'aa jõmaweda netok'oonáji mãik'aapa chupiria beerãmaa ma p'arat'a téjei. Mãga ooru pirã, ne-inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'õre eujãde. Mãga oop'eda, mi ome nipa chéji.

22 Ma eperãpa mãga ũrik'ãri, k'ĩsia paraadachi mãik'aapa k'ĩra pia-ee wãji, p'arat'a audú k'inia bada perã.

23 Jesupa ichi ik'aawa p'anadap'edaarãmaa ak'ip'eda, mãgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—¡Chaaree bait'ee p'arat'ara beerã p'aneedait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome!

24 Jesús k'õp'ãyoorã ak'itrua para beeji mãga ũridak'ãri. Mãpai waya Jesupa maaji:

—Aai, warrarã, ¡chaaree bi p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome!

25 Chaareera bida aji, p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari, camello aguja taude wãyai k'ãyaara.

26 Chi k'õp'ãyoorãpa mãga ũridak'ãri, waapiara p'era pik'a para beeji mãik'aapa ãchi pitapai iidi para beeji:

—Mãgara, ¿k'aita p'oyaa it'aa wãyama? ajida.

27 Jesupa ãchimaa ak'iji mãik'aapa p'anauji:

—Eperãarãpa p'oyaa ooda-e, audú chaaree bairã. Mamãda Tachi Ak'õre-it'ee ne-inaa chaaree wẽ-eda aji.

28 Mãpai Pedropa mãgaji:

—Tai net'aa jõmaweda atabëijida pi ome nipap-ataadait'ee.

29 Jesupa maaji:

—Mia wãarata jararu. Parãpa atabëijida pãchi te, ãpema, ãpewëra, nawe, ak'õre, warrarã mãik'aapa eujã, mi k'aurepa mãik'aapa mia pedee pia jaratee bi k'aurepa.

30 Mamãda net'aa atabëidap'edaarãpa ma k'ãyaara na p'ek'au eujãde p'ani misa, na ne-inaa atada cien audú atadait'ee: te, ãpemaarã, ãpewëraarã, naweerã, warrarã mãik'aapa eujã, chãrapa ãra mi-api iru p'ani jida mi k'aurepa. Ma awara piuk'ãri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'õre ome.

31 Mamãda ãrapema waibiara p'anãrã eperãarã k'ãrapite, ek'ariara p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'ãrapite. Jõdee ek'ariara p'anãrã eperãarã k'ãrapite waibiara p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'ãrapite.

*Jesupa jarada õpee jarada ichi peedait'ee
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

32 Ai t'ëepai Jesús apemaarã naa wãji Jerusalendee. Chi k'õp'ãyoorã p'era pik'a iru t'ëe wãjida. Awaraarã ichiaba iru t'ëe waaweede wãjida. Mãpai

Jesupa waya chi k'õp'ãyoorã doce awara ãi t'ĩ p'e ataji mãik'aapa nepiriji ichi p'asait'ee bi:

³³ —Tachi wāruta Jerusalendee. Mama mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, jita atadait'ee mãik'aapa ateedait'ee p'aareerã poroorãmaa mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãmaa. Æchia iididait'ee k'ĩra tewaraarãmaa mi peet'aadamerã.

³⁴ Mi oo iru p'anadait'ee; k'ĩramaa idudait'ee; soopa widait'ee mãik'aapa peet'aadait'ee. Mamĩda ewari õpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

*Santiago Juan ome chupiria iididap'edaa
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Zebedeo warrarã, Santiago mãik'aapa Juan, Jesús k'ait'a chejida mãik'aapa mǎgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa ne-inaa audú k'inia p'ani. Mapa chupiria iidi p'ani mǎga oomerã.

³⁶ Irua iidiji:

—¿K'ãata k'inia p'anima aji, mia oomerã parã ome?

³⁷ Mǎgajida:

—Pi truade jõmaarã poro waibia pak'ãri, tai auk'a poro waibiarã pi ek'ari p'anee k'inia p'ani; aba suk'i beei pi juaraare, apema pi juabi eere.

³⁸ Mǎpai Jesupa p'anauji:

—Parãpa wãara k'awada-e p'ani k'ãata iidi p'ani. ¿Parãpa ne-inaa k'achia choodaik'ã aji, mia chooit'ee bik'a? Maap'eda ¿parã piu k'iniadaik'ã aji, mi piut'ee bik'a?

³⁹ Æchia p'anaujida:

—jP'oyaadaipi!

Jesupa maaji:

—Parāpa ne-inaa k'achia choodait'eeda aji, mia chooit'ee bik'a. Ma awara piudait'ee mi piut'ee bik'a.

⁴⁰ Mamīda mia p'oyaa jara-e k'airāta mi juaraare wa juabi eere su-ak'i p'aneedait'ee. Tachi Ak'ōrepapai māga jarai.

⁴¹ Apemaarā diez k'ōp'āyoorāpa ūridak'āri Santiago Juan ome iididap'edaa, k'īraudachida āchi ome.

⁴² Mapa Jesupa t'ī p'e ataji māik'aapa maaji:

—Parāpa k'awa p'ani ijāadak'aa beerā poro waibiarāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa. Waaweepa āchi jua ek'ari p'anirāpa oopata āchia jara p'anik'a.

⁴³ Mamīda parāpa oodaik'araa bi ma poro waibiarāpa oopatak'a. Ma k'āyaara ijāapataarā t'āide chi waibiarā pa k'inia bīpa apemaarā chupiria k'awaaipia bi māik'aapa k'aripaipia bi.

⁴⁴ Pia jarait'eera, parādepema aba poro waibia pa k'inia bi pirā, awaraarā k'aripaipia bi, esclavopa chipari k'aripaparik'a.

⁴⁵ Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema mīda, na p'ek'au eujāde che-e paji eperāarāpa mi jīia iadamerā. Jīp'a cheji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Piut'ee eperāarā chok'ara uchiadamerā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa.

*Jesupa tau p'āriu bada Bartimeo jipada
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Jesús wāyaa wāk'āri Jericó p'uurude chi k'ōp'āyoorā ome, eperāarā chok'ara auk'a chejida āra ome. Ma p'uurudeepa uchia wādade, o bi ik'aawa eperā tau p'āriu bi su-ak'i baji p'arat'a

iidimaa. Ma eperã t'ĩjarapachida Bartimeo. Mãgí Timeo warra paji.

47 Ũrik'ãri Jesús Nazaretdepema ichi ik'aawa wãyaa wã, ma tau p'ãriu bipa golpe biamaa beeji:

—¡Jesús! ¡Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji!

48 Ma ode p'anadap'edaarãpa itriat'aapachida k'ĩup'ee beemerã. Mamĩda waapiara biapachi:

—¡Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji!

49 Mãpai Jesús ak'inĩ beeji mãik'aapa mãgaji:

—T'ĩ atanáti.

Mãpai t'ĩ atanajida tau p'ãriu bi:

—Isapai, p'irabáaji. Pi t'ĩ bipi. ¡Waaweenáaji!

50 Mãpai chi poroba ãyaa bat'at'aap'eda, p'inajĩti bainĩ beeji mãik'aapa Jesumaa cheji.

51 Mãpai Jesupa iidiji:

—¿K'ãata k'inia bima aji, mia oomerã pi ome?

Tau p'ãriu bipa p'anauji:

—Jesús, Tachi Waibia, michi taupa pia unu k'inia bida aji.

52 Jesupa mãgaji:

—Jipajipi mide ijãada perã. Wãipia bida aji.

Aweda tau p'ãriu badapa pia unuji mãik'aapa Jesús t'ẽe wãji ode.

11

Jesús Jerusalén p'uurude

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jesús Jerusalén p'uuru k'ait'a wãk'ãri, Olivo Ee k'ĩrapite panaji chi k'õp'ãyoorã ome. Mama p'ani Betfagé mãik'aapa Betania p'uuru. Jesupa chi k'õp'ãyoorã omé naa pëik'ãri, mãgaji:

2 —Wāti ara bi p'uuru tachi k'īrapite bīmaa. Ará panadak'āri, ununadait'ee burro jĩ bainĩ bi, waide apida batauda-e p'ani iru ĩri. Ēra atāti māik'aapa anéeti.

3 Apidaapa iidiruta pirā, k'āare-it'ee ēramaa p'ani, jarāti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi. Waya tee chedait'eepi.”

4 Chi k'ōp'āyoorā wādak'āri, ununajida burro jĩ bainĩ bi o bi ik'aawa te āuk'idaa. Māpai ēra atajida.

5 Mamīda arii p'anadap'edaarāpa iidijida:

—¿K'āata oomaa p'anima parāpa? ¿K'āare-it'ee ēra ataruta jā burro?

6 Māpai Jesupa jaradak'a p'anaudak'āri, ichiak'au pēijida.

7 Burro atedap'eda Jesumaa, āchi ĩripema p'aru jĩpatap'edaa ata bijida ai ĩri māik'aapa Jesús batauji.

8 Jesús māgá wāyaa wāk'āri, chok'araarāpa āchi p'aru t'ō jēra bijida o jāde Jesús k'īrapite; ichiaba ũk'uruurāpa t'ō jēra bijida k'iru t'iap'edap'edaa, āchi rey pai jĩak'aapa.

9 Jesús naa wādap'edaarāpa māik'aapa t'ēe che wādap'edaarāpa o-īa biapachida:

—¡Hosana! ¡K'īra wāree! ¡Tachi Ak'ōrepa pia ak'i bapari ichia pēida ichi pari nipamerā na eujāde! ¡K'īra wāree Ak'ōre eujāde, Tachi K'aripapari cheru perā!' (Sal 118.25-26)

10 ¡Tachi Ak'ōrepa pia ak'i bapariit'ee ichia rey pēida! ¡David tachi rey padak'a waya rey iru p'anadait'ee! Tachi Ak'ōrepa nāgí auk'a pia ak'i bapariit'ee. ¡Hosana! ¡K'īra wāree Ak'ōre eujāde, Tachi K'aripapari cheru perā!

11 Jesús Jerusalende pachek'ãri, wãji Ak'õre te waibiadee. Aide eperãarãpa oo para bi unup'eda, waya wãji Betania p'uurudee chi k'õp'ãyoorã ome, k'ewara bada perã.

Jesupa higuera bïrïmaa ijãati pedeeda

(Mt 21.18-19)

12 Ai norema, Betania p'uurudeepa uchiadak'ãri, Jesús jarrapisia nïbeeji.

13 T'imïpa unuji higuera bïrï bainï bi k'iru paraa. Mãpai araa ak'inaji chau bi jãak'aapa. Mamïda chau-ee baji. Chi k'iru aupaita unuji, chaujara-e pada perã.

14 Mãpai ma higuera bïrïmaa mãgaji:

—jPi waa chauk'aa pait'eeda! aji.

Chi k'õp'ãyoorãpa irua jarada ùrijida.

Jesupa ne-inaa netopataarã jërek'ooda Ak'õre te waibiadeepa

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Ai norema waya Jerusalende pachedak'ãri, Jesús Ak'õre te waibiade t'ïuji mãik'aapa net'aa netopataarã taawaa jërek'ooji. P'arat'a tau t'erabaipataarã mesa sïa bat'ak'oo wãji, paloma netopataarã banco paara.

16 Ak'õre te waibiadee wãyaapik'aa paji net'aa ateerutaarã.

17 Mãpai jarateemaa beeji:

—Tachi Ak'õre Ûraa p'ã jëra bide jara bi:

'Mi te it'aa t'ïpata teda apataadait'ee, jõma na eujãdepemaarã-it'ee.' *(Is 56.7)*

'Mamïda parãpa nechïapataarã ték'ata oo iru p'ani.' *(Jer 7.11)*

18 Māga ũridak'āri, p'aareerā poroorā Moisepa p'āda jarateepataarā ome k'ĩsia p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee. Iru waawee p'anajida, eperāarāpa ak'itrua para bada perā irua jaratee bi k'aurepa.

19 K'ewaraa Jesús chi k'õp'ãyoorā ome uchijida p'uurudeepa.

Higuera b̃iri p'oodarida

(Mt 21.20-22)

20 Ai norema tap'eda waya Jesús chi k'õp'ãyoorā ome wāyaajida higuera b̃iri badamāi. Unujida chi k'arra jōmaweda p'oo ak'inĩ bi.

21 Māpai Pedropa k'irāpaji Jesupa jarada māik'aapa jaraji Jesumaa:

—¡Tachi Jarateepari, ak'íji! Pia higuera b̃irimaa ij̃at̃i pedeeda p'oodachida aji.

22 Jesupa p'anauji:

—Ij̃apatáati Tachi Ak'õrede.

23 Mia wāarata jararu. Eperā wāara Tachi Ak'õrede ij̃a bi pirā, iidiipia bi ne-inaa oomerā, ichi t'āridepai k'ĩsia-ee: “¿Ooik'ā wa oo-e pai?” Māgá Tachi Ak'õrepa irua jaradak'a ooit'ee. Jararu pirā eemaa: “Jāmāik'aapa āyaa wāji māik'aapa p'usa j̃ade baaináji,” Tachi Ak'õrepa māga ooit'ee.

24 Māgá it'aa iididak'āri, naapiara ij̃at̃i Tachi Ak'õrepa ooru parāpa k'iniata, pāchi t'āri auk'a p'ani perā iru ome. Māgá p'anadairā irua ooit'ee parāpa it'aa iididap'edaa.

25 Parā it'aa t'ĩdak'āri, k'ĩsianáati apemapa k'achia ooda parāmaa. It'aa t'ĩdai naaweda, iru chup̃iria k'awáati māik'aapa perdonáati irua

k'achia ooda. Māga ooruta p̄irā, Tachi Ak'ōre it'ari b̄ipa perdonaait'ee parāpa p'ek'au k'achia oopata.

²⁶ [Mamīda awaraarāpa k'achia oodap'edaa parāmaa perdonaada-e p̄irā, māgara Tachi Ak'ōrepa ichiaba perdona-e parāpa ne-inaa k'achia oopata.]

*Tachi Ak'ōrepa Jesús p̄eida
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)*

²⁷ Ma t'ēepai waya chejida Jerusalendee. Jesús Tachi Ak'ōre te waibiade ni misa, irumaa chejida p'aareerā poroorā, Moisepa p'āda jarateepataarā m̄aik'aapa judiorā poro waibiarā.

²⁸ Iidijida:

—¿Tachi Ak'ōrepa tai b̄iji-ek'ā ichi te waibia ak'idamerā? ¿K'aipa p̄imaa nāga oopi b̄ima? ajida.

²⁹⁻³⁰ Jesupa p'anauji:

—Mia pida parāmaa iidiit'ee: ¿K'aipa p̄eijima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerā; Tachi Ak'ōrepa maa-e p̄irā eperāarāpa? P'anauruta p̄irā, mia pida ichiaba jarait'ee k'ai juapa mia nāgí ne-inaa oo b̄i. P'anaudapáde aji.

³¹ M̄apai āchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'ōrepa p̄eidada aruta p̄irā, irua iidiit'ee: “Māgara, ¿sāap'eda Juan ūraa ijāada-e pajima?” Mapa māga p'oyaa jarada-e.

³² Ma awara ¿tachia sāga jaradaima eperāarāpa Juan p̄eidap'edaa? Māga jararuta p̄irā eperāarā k'īraudaridait'ee tachi ome.

Āchia waawee p'anapachida k'awa p'anadap'edaa perā jōmaarāpa ijāa p'anapachida Juan Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji.

³³ Mapa p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pëiji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara mia pida jara-eda aji, k'aipa mimaa nāga oopi bi.

12

*Mimiapataarā k'achia beerāde nepirida
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

¹ Jesupa nepirimaa beeji āchima:

—Eperāpa uva eujā uuji māik'aapa t'iak'auk'ooji. Ichiaba bōgo māudee ooji uva piart'idait'ee. Ma awara te it'ia ooji ma ĩriipa ak'idait'ee. Māga oop'eda, ne-uu eujā ak'ipataarā jiriji mimiadamerā ichi-it'ee. Maap'eda awara āyaa wāji.

² T'ēpai uva oropata ewari pak'āri, ma eujā chiparipa ichi mimiapari pëiji mimiapataarāmaa iidinamerā ichi eere bee bi chauda tee pëidamerā.

³ Mamīda āchia iru jita atadak'āri, sīk'oojida maap'eda jua arajāa pëit'aajida chiparimaa.

⁴ Māpai chi eujā chiparipa waya awaraa mimiapari pëiji. Mamīda māgí poro k'ōop'et'aajida māik'aapa waajarak'oojida.

⁵ Pëiji awaraa mimiapari; māgí peet'aajida. Māpai awaraarā chok'ara pëiji. Māgĩrādepema ũk'uru wik'oojida, apemaarā peek'oojida.

⁶ 'Mamīda at'āri ichi ome iru baji ichi warra k'inia iru bada. K'ĩsaji: “Mi mimiapataarā ome k'achia oojida. Mamīda acha bi mi warra perā, waaweedait'ee. Mapa mia iru pëit'ee.”

⁷ T'imí weda iru warra unudak'āri, ma mimiapataarā pedee para beeji: “Jāgĩpa ichi ak'ōre net'aa

jõmaweda atait'ee chi ak'õre piuk'ãri. Peet'aadáma ajida, tachi eujã chiparik'a p'aneedait'ee."

⁸ Māpai iru pachek'ãri, jita atajida mãik'aapa peet'aajida. Maap'eda chi k'ap'ia ma uva eujãdeepa bat'at'aanajida. Māgapai paji.

⁹ Mamīda, ma nepiri aupak'ãri, iidiji:

—¡K'ĩsíati! ¿K'ãata ooit'ee chiparipa? Mia jarait'ee. Wãk'ãri, ma eujã ak'ipataarã peek'oonait'ee mãik'aapa awaraa mimiapataarã jirinait'ee chi ne-uu eujã ak'ipataadamerã.

¹⁰ ¿Parãpa Ak'õre Ūraa p'ãda leeda-e p'anik'ã? 'Te oopataarãpa mãu k'iniada-e padap'edaa pipiara padachi.

¹¹ Tachi Ak'õrepa mãga ooji, tachia unudamerã mãik'aapa ak'itrua para beemerã.' (*Sal 118.22-23*) Mãgara k'ĩsiadapáde aji, pia k'awaadait'ee mia jara-teeda.

¹² Māpai judiorã poroorãpa Jesús jita atapidait'ee paji, k'awadap'edaa perã irua ãchideta pedee baji. Mamīda eperãarã chok'ara paraaji Jesús eere. Ma k'aurepa waawee p'anajida jitapidait'ee. Mapa ichiak'au atabëijida; maap'eda wãjida.

*P'arat'a p'aapatap'edaa reymaa impuesto-it'ee
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

¹³ T'ëepai waya judiorã poroorãpa pëijida farise-orã mãik'aapa Rey Herodes eere p'anadap'edaarã Jesús imiateedamerã mãik'aapa peepit'aadamerã.

¹⁴ Wãjida mãik'aapa iidijida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'ani pia wãarata jarapari. Ma awara pariatua ijãak'aa awaraarã k'ĩsiadeepa jara p'ani. Ichiaba pia auk'a jarateepari eperãarã waibiarãmaa mãik'aapa

chi chupiria beerãmaa. Pia jarateepari tachi p'anapataadamerã Ak'õrepa k'inia bik'a. Maperã taipa iidi k'inia p'ani: ¿Pia bik'ã tachia impuesto p'aadait'ee Cesarmaa? ¿P'aadaipia bik'ã irua jara bik'a wa p'aadaik'araa bi?

¹⁵ Mamĩda Jesupa k'awaji ãchia Tachi Ak'õrede ijãapatada apata mĩda, wãara ijãadak'aa. Maperã mãgaji:

—¿Sãap'eda mi k'ũra k'inia p'anima? aji. Denario p'arat'a tau anéeti mia ak'it'ee.

¹⁶ Jesupa p'arat'a tau ak'ik'ãri, iidiji:

—¿K'ai k'ĩrata nade bi, mãik'aapa k'ai t'ĩta p'ã bima? aji.

P'anaujida:

—César k'ĩra mãik'aapa ichi t'ĩta p'ã bida ajida.

¹⁷ Mãpai Jesupa mãgaji:

—Mãgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, mãik'aapa téeti Tachi Ak'õremaa irua iidipari.

Iru pedee ũridak'ãri, ak'itrua para beej.

Iididap'edaa piudap'edaarã chok'ai
p'irabaipatade

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Mãpai saduceorã ũk'uru wãjida Jesumaa neinaa iidide iru k'ũradait'ee. Mãirãpa jarateepata piudap'edaarã chok'ai p'irabaidak'aa. Maperã iidijida:

¹⁹ —Tachi Jarateepari, Moisepa nãga p'ã bëiji tachi-it'ee: Eperã miak'ãi bi warra wëe piuru pirã, chi ïpemapa iru wëra ataipia bi mãik'aapa ai ome warra oopia bi chi ïpema piuda k'ap'ia pari.

20 Mapa ¿pia k'ãata k'ĩsia bi nãgide? İpemaarã siete p'anajida. Chi naapema miak'ãiji. Mamıda warra wëe piuji.

21 Mãpai araarepema İpema miak'ãiji ma p'ëtrãa ome. Mamıda ichiaba warra wëe piuji. Ichiaba mãga p'asaji chi araarepema İpemaarã ome.

22 Jõmaweda miak'ãijida mıda ma wëra ome, warra ooda-e paji. Maap'eda ichiaba ma wëra piuji.

23 Mãpai wãara pırã piudap'edaarã chok'ai p'irabaipata, waya chok'ai p'aneeruta ewate, ¿k'ai wëra pait'eema ajida, jõmaweda iru ome miak'ãi p'anadap'edaa perã?

24 Jesupa p'anauji:

—Ak'õre Ūraa pia k'awada-e p'anadairã, parãpa awara k'ĩsia iru p'ani. Ichiaba k'awada-e Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaweda oopari.

25 Eperãarã piudap'eda chok'ai p'irabaidak'ãri, imik'İraarã wëraarã ome waa miak'ãida-e pait'ee. Angeleerã ichi truade p'anırãk'api p'anadait'ee.

26 Ma awara parãpa k'achia k'ĩsia p'anapata jaradak'ãri piudap'edaarã chok'ai p'irabaidak'aa. ¿Waide parãpa Ak'õre Ūraade pia k'İsiada-e p'anik'ã? Abraham, Isaac mãik'aapa Jacob jai-idaajida mıda, Tachi Ak'õrepa maaji Moisemaa pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'ipitauk'a:

'Mi pi chonaarã Ak'õre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijãadap'edaa Ak'õre Waibia.' (Ex 3.6)

27 Jara-e paji: "Mi ãra Ak'õre paji." Mapa Tachi Ak'õredeerã jai-idaajida mıda, at'ãri chok'ai p'ani. İru piu beerã Ak'õre-epi! Ma k'ãyaara iru chok'ai

beerã Ak'õrepi. Maperã parãpa ne-inaa awaraata k'ĩsia p'ani, Tachi Ak'õrepa jarada k'ãyaara.

Tachi Ak'õre Ûraa waibiara bi
(Mt 22.34-40)

²⁸ Mãgá pedee jõni misa, cheji Moisepa p'ãda jarateepari. Æchi pedee ùrii beeji. Jesupa ape-maarãpa iididap'edaa pia p'anauk'ãri, mãgí jara-teeparipa iidiji:

—Tachi Ak'õre Ûraa jõmaweda p'ãdadepema, ¿chisãgita waibiara bima aji, apemaarã k'ãyaara?

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õre Ûraa waibiara bide jara bi:

'Ûrítĩ Israel pidaarã. Tachi Ak'õre Waibia apaita bi.

Tachi Ak'õre awara wẽ-e.

³⁰ Tachi Ak'õre Waibia wãara k'inia iru baparíiji pichi t'ãripa mãik'aapa ne-inaa jõmaa k'ãyaara iru k'inia iru baparíiji. Ewari chaa k'ĩsiaji t'ãripa irude. T'ãri o-ĩa ooparíiji irua jara bik'a.' (Dt 6.4-5)

³¹ Araare jara bi:

'Awaraarã k'inia iru baparíiji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' (Lv 19.18)

Ak'õre Ûraa waibiara wẽ-eda aji, mãgí omé jara aupada k'ãyaara.

³² Mãpai Moisepa p'ãda jarateeparipa mãgaji:

—Pia bi, Jesús. Wãarapi pia jara bi:

'Tachi Ak'õre Waibia abapai bi. Awaraa wẽ-e iruk'a.

³³ Tachi Ak'õre wãara k'inia iru baipia bi t'ãripa. Iru k'inia iru baipia bi ne-inaa jõma iru bi k'ãyaara. Ewari chaa k'ĩsiaipia bi t'ãripa irude mãik'aapa irua jara bik'a ooipia bi t'ãri o-ĩa.' (Dt 6.4-5)

‘Ichiaba awaraarã k'inia iru baparíji p̄ichi k'ap'ia
k'inia iru baparik'a.’ (Lv 19.18)

Mãgata oodaipia bi awaraa ne-inaa oodai k'ãyaara;
net'atau bida altarde wa ne-animal peeda altarde
paadai k'ãyaara Ak'õre-it'ee.

³⁴ Mãgá Moisepa p'ãda jarateeparipa pia
p'anauru ũrik'ãri, Jesupa maaji:

—Pia Ak'õre Ũraade ewaa ijãa wãda aji, Ak'õrepa
k'inia bik'a ichi jua ek'ari o-ãa nipamerã iru ode.

Maadamãiipa waawee p'aneejida waa
iididait'ee.

*Tachi K'aripapari waibiara bi Rey David k'ãyaara
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

³⁵ Jesupa jarateemaa bide Ak'õre te waibia
ãuk'idaa, iidiji:

—¿K'ãata jara k'inia p'aní Moisepa p'ãda jara-
teepataarãpa jaradak'ãri Mesías David èreerãdeepa
uchiait'ee? ¿David poro waibiara bi-ek'ã, iru
èreerãdeepa uchait'ee bi k'ãyaara?

³⁶ ¡Pia k'ĩsíati! Tachi Ak'õre Jaurepa p'ãpiji Rey
David èreerãdeepa uchait'ee badade:

‘Tachi Ak'õrepa jaraji Tachi Waibiamaa: “Pi mi
ome auk'a waibia bairã, su-ak'i beepáde
aji, mi juaraare, mia pi k'ĩra unuamaa iru
p'anapataarã p'oyaaru misa.”’ (Sal 110.1)

³⁷ Davidpa ichi èreerãdeepa uchait'ee bĩmaa
t'ijaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada-ek'ã aji,
Mesías waibiara bi chonaarãwedapema Rey David
k'ãyaara?

Eperãarã chok'ara mama p'anadap'edaarãpa
Jesús pedee ũridak'ãri, o-ãadachida.

Jesupa jarada k'ĩrak'aupai Moisepa p'ãda jarateepataarã ome

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesupa jaratee bi misa, mägaji:

—K'ĩrak'aupai p'anapataadai Moisepa p'ãda jarateepataarãk'a. Ächi audua p'anadairã, p'aru teesoo jĩi awaa p'anapata mäik'aapa k'inia p'anapata jõmaarãpa ächimaa saludaadamerã plaza bee chaa, tachi poro waibiaarã ome oopatak'a.

³⁹ Ichiaba su-ak'i p'aneepata su-ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'õre Úraa jarateepata tede mäik'aapa nek'odak'ãri, chi su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata.

⁴⁰ Ma awara, p'ëtrãa chupiria beerã te jãri atapata mäik'aapa seewata taarã it'aa t'ĩpata eperãarã k'ĩrapite. Tachi Ak'õre ewari waibia ewate ichia ächi audupiarã miapiit'ee.

P'ëtrãa chupiria k'iripa p'arat'a tau teeda Tachi Ak'õremaa

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Ewari aba Jesús su-ak'i baji primisia p'arat'a p'epata k'ait'a, ak'imaa eperãarãpa eda ata bidadak'ãri. P'arat'ara beerãpa waibia ata bi chepachida.

⁴² Mäga nide p'ëtrãa chupiria k'iri pacheji. Ata bi cheji p'arat'a tau omé cobredee. Mägí p'arat'a tau mak'iarã ñpia-e paji.

⁴³ Mäga unuk'ãri, Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa maaji:

—Mia wãarata jararu. Tachi Ak'õre k'ĩrapite na p'ëtrãapa primisia waibiaara teejida aji, apemaarã k'ãyaara.

44 Jõmaarãpa tee p'ani ãchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jõdee na p'êtrãa, chupiria k'iri mĩda, ichia iru k'erada jõmaweda teeji Tachi Ak'õremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

13

Jesupa jarada Tachi Ak'õre te waibia t'eedariit'ee
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesús uchiak'ãri Tachi Ak'õre te waibiadeepa chi k'õp'ãyoorã ome, abaapa maaji:

—¡Tachi Jarateepari, ak'iji, acha bi mãu ta-pia p'ani mãik'aapa Tachi Ak'õre te waibia pi-ia oo k'obi!

² Jesupa maaji:

—Wãara, acha p'ani te pi-ia p'ani. Mamĩda ewari cherude mãu apida bee-e pait'ee awaraa mãu ãri. Na jõmaweda t'EEK'oo chedait'ee.

Na p'ek'au eujã jõi naaweda, eperãarã miadait'ee

(Mt 24.3-14; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ T'ẽepai wãjida Olivo Eedee; Ak'õre te waibia k'ĩrapite beepari. Jesús ituaba su-ak'i beek'ãri, Pedro, Santiago, Juan mãik'aapa Andrés iru k'ait'a wãjida mãik'aapa iidijida:

⁴ —¿Sãapai p'asait'ee pia jarada Ak'õre te waibiade? ¿Sãga taipa k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'ãri p'asait'ee pia jaradak'a?

⁵ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatãati apidaamaa k'ũrapiamapa.

⁶ Mi jĩak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mita Ak'õre Warra, Tachi Ak'õrepa

pëida.” Māga jara p'anīpa eperāarā chok'ara k'ūradait'ee.

7 'Parāpa ūridak'āri nama māik'aapa awara āi jura chōo jōni, p'eranáati. Ichita māga p'asait'ee. Mamīda at'āri na p'ek'au eujā jō-e pait'ee.

8 Ai naaweda eperāarā awaraarā ome chōodait'ee. Jarra oodait'ee māik'aapa awērachai wāyaapariit'ee eujā awara-awaraade. Mamīda māga p'asak'āri, ewaapi na p'ek'au eujādepemaarā miamaa p'aneedait'ee.

9 'iTauk'a nipapatáati! Mi k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa parā atapidait'ee judiorā poroorāmaa, mide ijāapata k'aurepa. P'ua oodait'ee Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Ateedait'ee āchi poro waibiarāmaa māik'aapa āchi reyrāmaa. Māirā k'īrapite parāpa jaradai Tachi Ak'ōrepa ooda parā-it'ee mi k'ap'ia pari.

10 Mamīda na eujā jōi naaweda, Ak'ōrepa ooda eperāarā k'aripait'ee ichita nepiridait'ee eperāarāmaa awara āi t'imí na eujāde.

11 Mi k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa parā charraarā k'īrapite ateedak'āri, k'īsianáati k'āata jaradai. Maapai jarapatáati Ak'ōrepa jarapi bik'a. Ak'ōre Jaurepata k'awapipariit'ee k'āata jaradai.

12 'Maapai ĩpemaarāpa peepidait'ee āchi ĩpemaarā. Ak'ōreerāpa peepidait'ee āchi warrarā. Ichiaba warrarā k'īraudaridait'ee āchi ak'ōreerā ome peepirutamaa.

13 Jōmaarāpa parā k'īra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijāapata k'aurepa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'aripait'ee atuanaadamerā k'īra jīp'a nipapataarā Ak'ōre ode jai-idaarutamaa.

*Ak'õre ewari waibia ewate jarada
(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)*

14 —Ewari cherude abaapa ne-inaa audú k'achia ooit'ee Tachi Ak'õre te waibia edupiarã bi cuartode ichi baik'araa bimã. Mãgí Tachi Ak'õrepa yiarã iru bapari, k'ira unuamaa iru bairã. Mãga unudak'ãri, Judea eujãde p'anirã p'ira mirudaipia bi ee nok'odee. (Acha bi pedee p'ãda leerupa pia k'awaipia bi, miapiamaapa.)

15 Maapai eperã ichi terrazade bi pirã, teedaa t'ĩuk'araa bi ichi ne-inaa p'e atade.

16 Eperã ne-uu k'ãide ni pirã, teedaa cheik'araa bi ichi p'aru atade pida. Aramata wãipia bi.

17 ¡Aai, maapai chupiria jõneedait'ee wëraarã biak'oo bee maa-e pirã warra chak'eerã jude iru bee!

18 Mãga wãyaai naaweda, chupiria iidíti Tachi Ak'õremaa ma ewari p'asapinaamerã k'oijara nibide.

19 Mãgí ewate jõmaarãta chupiria mia jõnadait'ee. Ak'õrepa na eujã oodak'ãriipa mãga ook'aa paji, ma awara t'ẽepai waa mãga oo-e pait'ee.

20 Mamida Tachi Ak'õrepa k'ĩsaiat'ee: “Mia eperãrã taarã miapi-e pait'ee.” Mãga pada paara, eperã apida bee-e pak'aji. Ak'õrepa audú chaaree miapi-e pait'ee ichia jirit'eradaarã k'inia p'e iru bapari perã.

21 'Maapai apidaapa parãmaa jararuta pirã: “¡Pichá, ak'ítí! ¡Nama bi Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida!” maa-e pirã jararuta pirã: “¡Ara bita Cristo!” ijãanáati.

22 Mi jĩak'arã mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee

jarapataarã jïak'aarã chok'ara chedait'ee. Mamïda mairãpa jara p'ani ijãanáati, jïp'a seewa-idaa bee perã. Ne-inaa k'ira t'ãdoo eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa oo p'anipa eperãarã k'uradait'ee, perã Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarã k'urarutamaa.

²³ Jesupa ichi ome nipapataarãmaa waya maaji:
—¡Tauk'a p'anapatáati! Mia mãga jaraji parãpa k'awaadamerã mãga p'asai naaweda.

*Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri
(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)*

²⁴ —Ichiaba maapai mia p'anadap'eda,
'Ak'õrejïru p'ãriudariit'ee; atane waa ïdaa-e pait'ee
²⁵ mairãaapa lucero baaik'oodaridait'ee pajãdeepa.
Tachi Ak'õrepa pajã wërepiit'ee.' *(Is 13.10)*

²⁶ 'Mãpai eperãarãpa unudait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema jõmaarã k'ãyaara waibiara bi, k'ira wãree cheru jïjararade.

²⁷ Pëiit'ee mi angeleerã Ak'õre truadeepa mia jirit'eradaarã chip'e atadamerã, jõmaweda ãchi p'anapatamãiipa. T'imí bee jida na p'ek'au eujãde, p'e atanadait'ee.

*Higuerade jarateeda
(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)*

²⁸ —K'isíati higuera bïrïde. Higuera k'iru t'u-k'ua uchia nibeek'ãri mairãaapa ewaa t'ono nibeek'ãri, k'awaapata eujã wãsia wã.

²⁹ Mãga pik'a mia et'ewa jaradak'a unudak'ãri, k'awa p'ani taarã-e mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema cheru.

³⁰ Mia wãarata jararu. ïrapemaarã piudai naaweda, ma ne-inaa jõmaweda p'asait'ee.

31 Ewari cherude pajã na p'ek'au eujã ome jödait'ee. Mamĩda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

K'awada-e sãapai pait'ee Ak'õre ewari waibia ewate

(Mt 24.36-44; Lc 17.26-30)

32 —Eperã apidaapa k'awada-e p'ani Eperã Ak'õre Truadepema cheit'ee ewate, chi hora jida. It'aripema angeleerãpa pida k'awada-e p'ani; mia ichiaba k'awa-e, Tachi Ak'õre Warra mĩda. Mi Ak'õrepapaita k'awa bi.

33 Maperã tauk'a p'anapatáati, parãpa k'awada-e p'anadairã sãapai mi waya na eujãdee cheit'ee.

Mimiapari pia

(Mt 24.45-51; Lc 12.41-48)

34 —Oopatáati te chiparipa oodak'a. Mãgĩ tedeepa awara ãyaa wãĩ naaweda, ichi mimiapataarãmaa jara bëiji te pia ak'idamerã. ãchi chaachaa mimia teeji mãik'aapa chi te t'ĩupata ak'iparimaa ũraaji tauk'a bamerã.

35 Chi mimiapataarãpa k'awada-e sãapaita chi te chipari waya cheit'ee ichi temaa. Mãga pik'a bi parã ome. Tauk'a p'anapatáati k'awada-e p'anadairã sãapai pãchi Chipari Waibia waya cheit'ee. Chei p'ãriupodopa, esapite, et'erre k'arik'ãri, maa-e pirã tap'edapodopa. ¡Parãpa k'awada-epi!

36 Tachi Ak'õre mimiapataarã, k'ĩrak'aupai k'awada-e p'anadairã pariatua mimia p'ani pirã, k'ĩra nejasia p'anadait'ee Tachi Chipari Waibia chek'ãri.

37 Mia parãmaa ùraada, auk'a jõmaarãmaa jararu:
 ¡Tauk'a p'anapatáati!

14

Jesús jita atadait'ee pedeeteedap'edaa
 (Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Kãima omé falta baji Pascua fiesta pait'ee. Mãgí fiestade pan levadura wêe k'opata. P'aareerã poroorãpa Moisepa p'ãda jarateepataarã ome jiripachida sãga Jesús k'úrat'aadait'ee. Mãgá jita atadait'ee paji mãik'aapa peepit'aadait'ee paji.

² Mamĩda ùk'uru arii p'anadap'edaarãpa maa-pachida:

—Fiestade ooda-eda ajida, eperãarã k'ĩrau para beepiamaapa tachi ome.

Mariapa Jesús poro ïri k'era weeda
 (Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betania p'uurude bak'ãri, Simón, chi leprapa k'ayaa bada apatap'edaa tede baji. Jesús su-ak'ì beep'eda, nek'omaa baji. Mãga nide wêra pacheji. Ateeji chok'o chak'ek'a mãu pi-ia alabastrodee ooda. Mãgí ipuru baji k'era ïpia nardodee oodapa. Chok'o t'ap'a ewa ataji mãik'aapa weeji Jesús poro ïri.

⁴ Ùk'uru arii p'anadap'edaarã k'ĩraudachida mãik'aapa pedee para beeji ãchi pitapai:

—¿Sãap'eda jã k'era ichi k'inia weejima? ajida.

⁵ Jã wêrapa netot'aada paara, trescientos denarios iru bak'aji chupiria beerã k'aripait'ee.

Mapa ma wêra itriapachida.

⁶ Mamĩda Jesupa mãgaji ãchimaa:

—Ita-aria bíti; ¿K'ãare-it'ee ik'achia jara jõnima?
Irua ooda pia bípi.

⁷ Chupiria beerã nama p'anapata parã t'ãide ewari chaa. Æchi k'aripa k'inia p'ani pirã, chupiria k'awaadai mãik'aapa Æchimaa ne-inaa pia oodai. Mamãda mi parã ome ichita ba-e pait'ee. Na ewari parãpa waa mi unuda-e pait'ee.

⁸ Na wërapa ooji ichia p'oyaarutapai mi-it'ee; mi p'urut'aaji k'erapa mi k'ap'ia iadai naaweda.

⁹ Mia wãarata jararu. Mia ooda eperãarã k'aripait'ee, mãga jarateepata chaa na p'ek'au eujãde, ichiaba nepiripataadait'ee na wërapa ooda mi-it'ee. Mãgá iru ichita k'irãpadait'eeda aji.

Judapa Jesús traicionaada

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Judas Iscariote, Jesús k'õp'ãyoorã docedepema aba, wãji p'aareerã poroorãmaa. Jaraji ichia Æchi k'aripait'ee Jesús jitadamerã.

¹¹ Mãga ùridak'ãri, o-ãadachida mãik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. Mãpai Judapa jirĩmaa beeji sãga Jesús Æchimaa jitapiit'ee.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-18; Jn 13.1-2, 21-30)

¹² Perã Pascua fiesta ewari pait'ee baji. Ma fiestade oveja chak'e peepata mãik'aapa pan levadura wëe k'opata. Fiesta pai naaweda Jesús k'õp'ãyoorãpa iidijida irumaa:

—¿Sãma k'oit'ee Pascua fiesta ewatepema chik'o tai ome? Mama taipa ne-inaa oodait'ee nek'odai naaweda.

¹³ Mãpai Jesupa pëiji chi k'õp'ãyoorã omé:

—Wãti p'uurudee. Mama ununadait'ee eperã pania chok'ode ateeru. T'ëe wãti.

¹⁴ Teedaa wãk'ãri, chi te chiparimaa jaráti: “Tachi Jarateeparipa iidi pëiji: ‘¿Chisãgí quartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'õp'ãyoorã ome?’ ”

¹⁵ Irua ak'ipiit'ee it'ipema pisode cuarto waibia pia oo bi. Mama ne-inaa jõma óoti tachi nek'odait'ee.

¹⁶ Chi k'õp'ãyoorã wãjida p'uurudee. Jõmaweda ununajida Jesupa jaradak'a mãik'aapa mama ne-inaa jõma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁷ P'ãriupodopa Jesús pacheji chi k'õp'ãyoorã doce ome.

¹⁸ Mesade nek'omaa p'anide, Jesupa mägaji:

—Mia wãarata jararu. Mia k'awa bi parãdepema abaapa mi traicionaait'ee. Iru mi ome nama nek'omaa bi.

¹⁹ Mãpai chi k'õp'ãyoorã k'ïra pia-ee para beeji mãik'aapa aba-aba iidijida Jesumaa:

—¿Mik'ã? apachida.

²⁰ Mãpai Jesupa p'anauji:

—Parã docedepema aba mi ome auk'a p'arat'ude pan sã atarupata mi traicionaait'ee.

²¹ Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, ichita piut'ee Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bik'a. Mamãda, jaai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëit'ee chi mi traicionaait'ee bi! Piara bak'aji mägí t'o-e pada paara.

Pan k'opata vino ome Jesús k'irãpadait'ee

(Mt 26.26-30; Lc 22.19-20; 1 Co 11.23-26)

²² Nek'omaa p'anide Jesupa pan ataji mãik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa. Ma pan

k'ōrat'aaji māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Jitāti māik'aapa k'óti. Nāgí pan mi k'ap'ia.

²³ Maap'eda māgá ooji ma vino ome. It'aa t'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Jōmaarāpa aidepema vino tojida.

²⁴ Māpai māgaji:

—Nāgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri chok'araarā pari. Tachi Ak'ōrepa nāgí ũraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee eperāarā chok'araarāpa p'ek'au k'achia oopata māik'aapa michideerā papiit'ee.

²⁵ Mia wāarata jararu. Vino waa to-e pait'eeda aji, parā ome it'aripema vino torumaa Tachi Ak'ōre truade.

²⁶ Tachi Ak'ōre ũraa p'ādadepema k'ari k'aridap'eda, Olivo Eedee wājida.

*Jesupa jarada Pedropa iru k'awa-e bida ait'ee
(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

²⁷ Mama Jesupa māgaji:

—Parā jōmaweda ijāadaamaa p'aneedait'ee māik'aapa mi ituaba atabēidait'ee Tachi Ak'ōre ũraa p'ā jēra bide jara bik'a:

‘Mia oveja ak'ipari peepiit'ee māik'aapa chi ovejaarā jīchoodaridait'ee.’

(Zac 13.7)

²⁸ Mamīda mi chok'ai p'irabaik'āri, Galilea eujādee wāit'ee parā naa.

²⁹ Māpai Pedropa māgaji:

—Apemaarāpa pi atabēiruta pijida, mia pi atabēi-eda aji.

³⁰ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Idi p'ārik'ua et'erre k'arida omé k'arii naaweda, jarada õpee pia mi k'awa-e bida ait'ee.

³¹ Mamīda Pedropa waapiara māgapachi:

—Pi ome auk'a piuru pijida, mia jara-eda aji. Apemaarāpa ichiaba māga jarapachida.

Jesús it'aa t'ida Getsemanide

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Maap'eda wājida Getsemaní ne-uu eujā ap-atap'edaamaa. Mama panadak'āri, Jesupa māgaji chi k'õp'āyoorāmaa:

—Nama su-ak'i p'anéeti mi it'aa t'inaru misa.

³³ Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Jesús k'ĩsia paraa nĩbeeji t'āri p'uapa.

³⁴ Mapa māgaji āchimaa:

—Mi piut'ee pik'a nĩbi t'āri p'uapa. Nama p'anéeti, k'āida-ee.

³⁵ Māpai Jesús waawipai wāp'eda, bedabaiji tau biiri eujāde t'õbairumaa māik'aapa Ak'õremaa chupiria iidiji k'inia bi pirā, iru māgí miapi p'asapinaamerā.

³⁶ It'aa t'iji:

—*Abbá*, Mi Ak'õre, pia jõma p'oyaapari. K'aripáji na mi ait'ee bideepa. Mamīda oonáaji mia k'inia bik'a. Jip'a pia k'inia bik'ata óoji.

³⁷ Maap'eda, ak'i chek'āri, chi k'õp'āyoorā k'āi jõnita unu cheji. Māpai māgaji Simón Pedromaa:

—Simón, ¿k'āi nĩbik'ā? aji. ¿Hora apida p'oyaa chok'ai p'anada-ek'ā k'āida-ee?

38 Chok'ai p'anáti mǎik'aapa it'aa t'ítí p'ek'au k'achiade baaipiamaapa. Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bik'a t'áripa oo k'inia p'ani. Mamída pāchi k'ap'iapa chooda-e p'ani.

39 Waya wāji it'aa t'íde naaweda oodak'a:

—K'aripáji na miait'ee bideepa. Mamída oonáaji mia k'inia bik'a; jǐp'a pia oo k'inia bik'ata oopáde aji.

40 Waya chek'ári, naa unu chedak'a unu cheji; k'ái jōni tap'ok'eepa. ĩrimadap'eda, k'ĩup'ee p'anapachida, k'awada-e pada perā k'āata jaradai.

41 It'aa t'ída õpeemaa waya chek'ári, Jesupa mǎgaji:

—¿At'ári k'ái jōnik'ā? Jǎgapai. Mi peepidait'ee hora pajipi. Eperā Ak'õre Truadepema teedait'ee p'ek'au k'achia oopataarā juade.

42 Eperā mi traicionaait'ee bi k'ait'a cheru. jP'irabáiti mǎik'aapa wádama apemaarāmaa!

Jesús jita atadap'edaa

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Jesús at'ári pedeemaa bide ichi k'õp'āyo Judas pacheji eperāarā chok'ara ome. Espada pak'uru ome anipajida. P'aareerā poroorāpa, Moisepa p'āda jarateepataarāpa mǎik'aapa judiorā poro waibiarāpa ma eperāarā pēijida āchi pari.

44 K'awaadamērā chisāgita Jesús, panadai naaweda, Judapa jaraji mǎirāmaa:

—Chi mia k'ĩra ĩruta saludaak'ári, mǎgita pia jita atadapáde aji, mǎik'aapa atadaridapáde aji.

45 Mapa pachedak'ári Jesumái, Judas pedee cheji:

—jTachi Jarateepari!

Māga jarap'eda, k'īra ĩt'aaji.

⁴⁶ Māpai Jesús jita atajida māik'aapa ateejida.

⁴⁷ Mamīda eperā Jesús k'ait'a badapa ichi espada ět'a atap'eda, p'aareerā poro waibia mimiapari k'īri orp'et'aaji.

⁴⁸ Māpai Jesupa iidiji ichi jita ata chedap'edaarāmaa:

—¿Sāap'eda parā chejidama aji, espada ome māik'aapa pak'uru ome mi jita atade eperā nechayaa bi jita atapatak'a?

⁴⁹ Ewari chaa mi Tachi Ak'ōre te waibiade bapari iru pedee jarateemaa. Maapai mi jitada-e paji. Mamīda nāga p'asaru Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a.

⁵⁰ Jesupa māga jaramaa bide, jōmaweda chi k'ōp'āyoorāpa atabēijida māik'aapa miruk'oodachida.

⁵¹ Mamīda k'ūtrāa aba Jesús t'ēe nipaji. Chi k'ap'ia p'ira baji sabanapa, āk'adaa nipada perā. Judas ome nipadap'edaarāpa ma k'ūtrāa jita atajida.

⁵² Mamīda, waawepa sabana k'emat'aaji māik'aapa āk'adaa p'ira uchiadachi.

Jesús Junta Suprema k'īrapite bada

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Māpai āchia Jesús ateejida Caifás temaa. Ichi p'aareerā poro waibia paji. Mama ichiaba see nībaji p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā.

⁵⁴ Pedro t'imūpapai t'ēe wāk'āti wāji. Māgá wāpa Caifás te t'iak'au badamāi edú t'īuji. Mama t'ipitau ik'aawa su-ak'ī beeji k'ara p'aiit'ee Ak'ōre te jīapataarā ome.

55 P'aareerã poroorãpa jômaweda Junta Supremadepemaarã ome testigo jiri p'anapachida. Mãgá Jesús peepit'aadait'ee. Mamĩda maarepida unuda-e paji imiateedait'ee,

56 ma eperãarã chok'araarãpa wãara jaradak'aa pada perã mãik'aapa auk'a pedeedak'aa pada perã.

57 Ūk'uru chi poroorã k'ĩrapite p'irabajida mãik'aapa seewa jarajida:

58 —Taipa ũrijida irua jararu: “Chonaarãweda eperãarãpa Tachi Ak'õre te waibia oojida. Mia mãgí te t'eet'aap'eda, k'ãima õpeema waya oo atai. Mamĩda eperãarãpa oopatak'a oo-e pait'eeda” aji.

59 Mãga jarajida mĩda, at'ãri auk'a pia pedeeda-e paji tachi judiorã ũraade jara bik'a.

60 Mãga ũrik'ãri, p'aareerã poro waibia Caifás bainĩ beeji jõmaarã k'ĩrapite mãik'aapa iidiji Jesumaa:

—¿Wãarak'ã aji, pi k'ĩrapite jara p'ani pedee? ¿Maarepida p'anau-ek'ã? aji.

61 Mamĩda Jesupa maarepida p'anau-e paji; k'ĩup'ee beeji.

Waya mãgaji:

¿Pik'ã Mesías, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã? ¿Pik'ã aji, Tachi Ak'õre Waibia Warra?

62 Jesupa p'anauji:

—Mĩda aji. Parãpa mi unudait'ee Ak'õre Waibia juaraare su-ak'i bi. Ichiaba mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri, unudait'ee jĩrarade cheru.

63 Mãpai Caifapa ichi p'aru jët'aaji t'ãri k'achiapa mãik'aapa mãgaji:

—¿K'ãare-it'ee waa jiridaima eperãarãpa jaradamerã ichia ooda?

64 ¿Parãpa ũrijida-ek'ã ichia pedee k'achia jarada Tachi Ak'õre ãpíte? ¿K'ãata k'ĩsia p'anima? aji.

Jõma auk'a bia para beeji:

—Ichia jarada k'aurepa piupia bida ajida.

65 Ũk'uru arii p'anadap'edaarãpa Jesumaa idujida mãik'aapa tau p'ãrajĩ atadap'eda, sījida. Mãga oo jõnide mǎgajida:

—¡Pi wãara Tachi Ak'õre Warra pirã, jarapáde aji, k'aipata pi siji!

Ichiaba Ak'õre te jĩapataarãpa k'ĩramaa sĩpachida.

Pedropa Jesús k'awa-e bida ada

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

66 Mãmisa Pedro tuda bají te ãuk'idaa. Mãga nide Caifás mimiapari awëra irumaa cheji.

67 Ma wërapa Pedro unuk'ãri k'ara p'aimaa bi t'ipitau ik'aawa, pi-ia ak'iji mãik'aapa mǎgaji:

—Pi auk'a nipajida aji, jã eperã Jesús Nazaretdepema ome.

68 Mamĩda Pedropa meraji:

—¡Seewa! Mia iru k'awa-e bi. Ichiaba k'awa-e bida aji, pia k'ãaredeta pedee bi.

Maap'eda mamãik'aapa uchijai chi cercao edú t'ĩupatamaa. Mãga nide et'erre k'ariji.

69 Ma wërapa waya unu atak'ãri, mǎgaji arii p'anadap'edaarãmaa:

—Pichá, jãgí Jesús k'õp'ãyo.

70 Mamĩda Pedropa waya meraji. Taarã-e nide chi arii p'anadap'edaarãpa waya mǎgajida:

—Wãara, pi ãchi k'õp'ãyo. Ma awara, pi Galilea eujãdepemak'a pedee bida ajida.

71 Mãpai Pedropa juraaji:

—¡Seewa! ¡K'awa-e bi parãpa jara p'ani eperã! Mia seewa jaramaa bi pirã, Tachi Ak'õrepa mi miapiipia bida aji.

⁷² Aramata et'erre waya k'ariji. Mãpai Pedropa k'irãpaji Jesupa jarada: “Et'erre k'arida omé k'arii naaweda, pia jarada õpee jarait'ee mi k'awa-e bi.” Mãga k'ĩsiap'eda, Pedro jëedachi t'ãri p'uapa.

15

Jesús Pilato k'ĩrapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Tap'eda weda p'aareerã poroorã, judiorã poro waibiarã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã, mãgí Junta Supremadepemaarã chip'edaidap'eda, pedeetejida k'awaadait'ee k'ãata oodait'ee Jesús ome. Jesús jua jĩ atapidap'eda, teenajida Pilato temaa. Ichi Romadepemaarã poro waibia paji.

² Pilatopa iidiji Jesumaa:

—¿Pik'ã aji, Judiorã Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

³ P'aareerã poroorãpa audupai imiatee jõnadap'edaa perã,

⁴ Pilatopa waya iidiji:

—¿Maarepida p'anau-ek'ã aji, imiatee jõnita?

⁵ Mamãda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. Mapa Pilatopa k'awa-e paji k'ãata ooit'ee.

Pilatopa Jesús peepida

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Ma fiestade Pilatopa preso aba k'ena pëipachi, eperãarãpa iidirutata.

⁷ Eperã t'ijarapatap'edaa Barrabás carcelde baji awaraa k'õp'ãyoorã ome, Roma pidaarã juadeepa uchia k'iniapa chãara pee p'anadap'edaa perã.

⁸ Eperãarãpa iidinadak'ãri Pilatoma presok'ena pëimerã ichia ooparik'a,

⁹ irua p'anauji:

—¿K'inia p'anik'ã aji, mia Judiorã Rey apata k'ena pëimerã?

¹⁰ Mãga iidiji k'awa bada perã judiorã p'aareerã poroorãpa Jesús k'ira unuamaa iru p'anadap'edaa.

¹¹ Mamãda p'aareerã poroorãpa eperãarãmaa jarajida iididamerã Pilatopa Barrabata k'ena pëipimerã.

¹² Mapa Pilatopa iidiji:

—¿Sãga oopi k'inia p'anima aji, parãpa Judiorã Reyda a p'ani ome?

¹³ Mãpai biajida:

—¡Kurusode peepit'áaji!

¹⁴ Pilatopa mägaji:

—¿K'ãare k'achiata oojima? aji.

Mamãda waya eperãarãpa biajida:

—¡Kurusode peepit'áaji!

¹⁵ Pilato pia bee k'inia bada perã eperãarã ome, Barrabata k'ena pëiji. Jesús soopa wipip'eda, pëiji kurusode bajira bidamerã piurumaa.

Soldaorãpa Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)

¹⁶ Soldaorãpa Jesús ateejida Pilato palaciode, t'ijarapatap'edaa *pretorio*. Mama tuda soldaorã chok'araara seedachida.

17 Oo iru p'anapachida. Rey p'aruk'a p'oree k'ĩra p'ãimap'ãimaa jĩ bɪdap'eda, poro jĩra pak'uru jua ne-ĩri-idaa bɪdee oojida m̃aik'aapa jĩ bɪjida.

18 Maap'eda bia ẽipachida:

—¡Ak'ítĩ Judiorã Rey!

19 Poromaa wɪpachida pak'urupa. Idupachida m̃aik'aapa bedabaidaipachida iru k'ĩrapite it'aa t'ĩ pik'adait'ee.

20 M̃agá oo iru p'anadap'eda, ma p'aru p'oree ẽrat'aajida m̃aik'aapa ichi p'aru waya jĩ bɪjida. Maap'eda ateejida kurusode baijira bɪdait'ee.

Cirene p'uurudepemamaa Jesús kuruso ateejida p'edaa

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Uchia w̃adak'ãri Jerusalendeepa, unujida eperã Cirene p'uurudepema t'ĩjarapatap'edaa Simón. Ewaa p'uurude panaji. M̃agí eperã Alejandro m̃aik'aapa Rufo ak'õre paji. Simón ik'aawa w̃ayaa w̃adak'ãri, soldaorãpa kuruso ateejida Jesús pari.

Jesús kurusode baijira bɪdap'edaa

22 Jesús ateejida *Gólgota* apatap'edaamaa. (Gólgota jara k'inia bi: “Tachi Poro B̃ĩri”.)

23 Maap'eda teejida vino mirra ome p'oirada, mam̃ida Jesupa to-e paji.

24 M̃apai soldaorãpa Jesús jua m̃aik'aapa chi b̃ĩri merap'ejida m̃aik'aapa kurusode baijira bɪjida piumerã. M̃ag̃ĩrãpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee.

25 M̃aga oojida tap'eweda, las nueve.

26 Soldaopa iru poro it'aik'a eere kurusode letrero merap'eji, jarait'ee k'ãare-it'ee kurusode baijira bijida piumerã. P'ã baji: JUDIORÃ REY.

27 Mama ichiaba nechiapataarã omé kurusode baijira bijida, aba Jesús juaraare, chi apema juabi eere.

28 [Mãga p'asaji Tachi Ak'õre Ûraa jaraparipa p'ãdak'a chonaarãweda:

'Iru p'ek'au k'achia oopataarã ome auk'a ata bijida.'] *(Is 53.12)*

29 Chi arii wãyaa wã nipadap'edaarãpa irumaa ik'achia jarajida. ãchi poro p'irap'iraa mãgapachida:

—¡Aai, pia Tachi Ak'õre te waibia jõmaweda t'eet'aait'ee paji mãik'aapa waya oo atait'ee paji ewari õpeemaa!

30 Pia jarada wãara pirã, ijãmãik'aapa irabáiji piunaamerã!

31 Ichiaba mágá oo iru p'anapachida p'aareerã poroorãpa Moisepa p'ãda jarateepataarã ome:

—¡Awaraarã k'aripajida ajida. Mamïda ichi itu nadeepa p'oyaa uchia-e!

32 ¡Ak'íti! ¡Jãgí Tachi Ak'õrepa pëida tachi k'aripamerã, Israel pidaarã Rey poro waibiaik'ã? ijãmãik'aapa irabáiji iraweda tai k'irapite! Mãga ooru pirã, taipa ichiaba pide ijãadait'eepi.

Kurusode iru ik'aawa baijira p'anadap'edaarãpa ichiaba irumaa ik'achia jarapachida.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Imat'ipa ak'õrejĩru k'iat'idachi. Na eujã jõma p'ãriudachi las tres parumaa.

³⁴ Ma hora Jesupa golpe biaji:

—‘*Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?*’ (Ma pedee jara k'inia bi: ‘Mi Ak'õre, Mi Ak'õre, ¿K'ãare-it'ee mi atabëijima?’) *(Sal 22.1)*

³⁵ Õk'uru arii p'anadap'edaarãpa ùridak'ãri, maa-jida:

—¡Ûríti! Elías, chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari t'ĩmaa bida ajida.

³⁶ Eperã p'ira wãji mãik'aapa esponjak'a p'ëesap'ëesaa bi topa ataji vino achuchuade. Sia k'ide jõi b'ip'eda, Jesús it'aimãi t'ĩ atanaji sõmerã, opisia bi j'jak'aapa mãik'aapa maaji:

—Írá, ichiak'au bidait'ee. Unu k'inia p'ani Elías cheru p'irã ichi irabai atade.

³⁷ Mamãda Jesús golpe biaji mãik'aapa jai-idaaji.

³⁸ Mãimisa Jerusalende Tachi Ak'õre te waibiade chi edup'ara bi cuarto t'ĩupatamãi p'aru teesoo eebai jira bada esaj'ak'a jëdachi it'ipa edaa.

³⁹ Jesús k'ĩrapite ak'i n'ibada soldaorã poropa iru mägá piu wã unuk'ãri, mägaji:

—¡Wãara, na eperã Tachi Ak'õre Warra paji!

⁴⁰ T'im'ipapai ùk'uru wëraarã p'anadap'edaarãpa ak'i p'anajida: María Magdalena; María, Santiago (chi t'ëepema) mãik'aapa José nawe; ichiaba Salomé.

⁴¹ Jesús Galilea eujãde nipak'ãri, ma wëraarãpa iru chi k'õp'ãyoorã ome k'aripa nipapachida. Mama ichiaba wëraarã chok'ara p'anajida iru ome Jerusalendee chedap'edaarã.

*Jesús iadap'edaa**(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)*

⁴² Ma ewate p'ãriupodopa jōmaweda ne-inaa aupa jēra bait'ee paji ñipata ewate pai naaweda.

⁴³ José Arimatea p'uurudepema waawee-ee wāji Pilatoma a Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. Māgí Junta Supremadepema paji māik'aapa apemaarã judiorãpa iru pia ak'ipachida. Ma awara irua unu k'inia baji Tachi K'aripaparipa ichita eperãarã pia ak'ipari.

⁴⁴ Pilatopa Jesús piuda k'awaak'ãri, p'eraji isapai piuda perã. Mapa soldaorã poro t'ĩ ataji māik'aapa iidiji:

—¿Wãara piujik'ã? aji.

⁴⁵ Māpai Jesús piu bida ak'ãri, Pilatopa teeji iru k'ap'ia Josemaa.

⁴⁶ Māpai Josepa neto ataji p'aru lienzodee māik'aapa Jesús k'ap'ia kurusodeepa irabai atap'eda, aide pira biji. Maap'eda binaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade māik'aapa chi t'ai t'ap'a bëiji māu choma bipa.

⁴⁷ María (José nawe), María Magdalena ome ak'i p'anajida sãma iaruta.

16*Jesús chok'ai p'irabaida**(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ ñipata ewate wãyaap'eda, p'ãrik'ua María Magdalena, María (Santiago nawe) māik'aapa Salomepa neto atajida k'era Jesús k'ap'iade p'urudait'ee.

2 Tomia ewate, tap'eda weda ak'õrejĩru uchiaruta wãjida iru k'ap'ia iadap'edaamaa.

3 Pedee wãjida:

—¿K'aipa ãyaa ata biyama ajida, mãu choma chi t'aide jĩa bi?

4 Mamĩda t'imĩ weda ak'inadak'ãri, unujida mãu pĩradai bi awara ãi.

5 Mãu te uriade edú t'ĩudak'ãri, ununajida k'ũtrãa su-ak'i bi ãchi juaraare. Chi p'aru jĩ bada t'o-t'oo teesoo baji. Mãgĩ ángel Tachi Ak'õre tru-adepepa paji. Ma wẽraarãpa mãga unudak'ãri, p'eradachida.

6 Mamĩda mãgipa mãgaji:

—P'eranáati. Parãpa jiri p'ani Jesús Nazaretdepepa kurusode baijira bidap'edaa. ¡Iru nama wẽ-e! ¡Chok'ai p'irabaijipi! Pichá, ak'i chéti iru iadap'edaamãi.

7 Wãti jarade Pedromaa ichiaba chi apemaarã k'õp'ãyoorãmaa: “Iru wãit'ee Galilea eujádee parã naa. Mama iru unudait'ee irua jaradak'a.”

8 Mãpai wẽraarã k'ĩra k'awa-ee pik'adachida p'era jõnadap'edaa perã. P'ira uchijida Jesús k'ap'ia iadap'edaamãiipa. K'ap'ia wẽree jõnajida waawepepa. Mapa maarepida p'oyaa jarada-e paji.

*Jesupa María Magdalenamaa chok'ai unupida
(Jn 20.11-18)*

9 [Tomia ewate Jesús chok'ai p'irabaiji. Naapiara unupiji María Magdalenamaa. Ma wẽra naaweda netuara siete merãtia baji ichi k'ap'iade. Mamĩda Jesupa jõmaweda ãyaa uchiapik'ooji.

10 Jesús unup'eda, María Magdalenapa jaranaji iru ome nipapatap'edaarāmaa. Āra k'ĩsia paraa jarajēe p'anajida Jesús k'ap'ia-it'ee.

11 Māga nide Mariapa jara cheji:

—¡Mia Jesús chok'ai unujida! aji.

Mamīda ārapa māga ũridak'āri, ijāada-e paji.

Jesupa awaraa k'õp'ãyoorã omeemaa chok'ai unupida

(Lc 24.13-35)

12 T'ēepai, Jesupa k'ĩra awara unupiji chi k'õp'ãyoorã omeemaa ode nidade.

13 Āchia iru k'awa atadak'āri, aramata āpītee nepiride wājida apemaarāmaa. Mamīda ārapa pida ijāada-e paji.

Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa chok'ai unupida

(Mt 18.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 T'ēepai, Jesupa chok'ai unupiji chi k'õp'ãyoorã oncemaa, nek'omaa p'anide. Iru chok'ai bi pia ijāadak'aa paji k'ĩiri k'isua p'anadap'edaa perā. Ma awara apemaarāpa māga nepiridap'edaa jida ijāada-e paji. Mapa irua ik'ĩati pedeeji.

15 Ichiaba jaraji āramaa:

—Wāti na p'ek'au eujā eperāarā paraamaa māik'aapa jaratēeti Tachi Ak'õre pedee pia mia k'awapida parāmaa.

16 Apidaapa ma ũraa chiwidide ijāa bi pirā, poro choopiipia bi k'awapiit'ee mi ome araa bi. Māgá it'aa wāt'ee ichi piuk'āri. Jōdee mide ijāa-e pirā, tok'arradee mianait'ee ichia p'ek'au k'achia ooda k'aurepa.

17 Mide ijãa p'anirãpa oodak'ãri ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa, awaraarãpa k'awaadait'ee Tachi Ak'õre ãchi ome bi. Mi t'ide netuara uchiapidait'ee; awaraa pedee k'awada-e p'ani mĩda, Ak'õre Jaurepa pedeepiit'ee;

18 taama k'achia jitadait'ee ãchi juapa; mãik'aapa neera k'achia todait'ee. Mamĩda mãgee ne-inaapa ãchi maarepida k'achia ooda-e pait'ee. Jõdee ãchi juapa k'ayaa beerã t'õbaidak'ãri, k'ayaa jipadait'ee.

Jesús Tachi Ak'õre eujãdee wãda

(Lc 24.50-53)

19 Tachi Waibia Jesús pedee'eda chi k'õp'ãyoorã ome, Tachi Ak'õrepa iru it'aa ateeji ichi eujãdee. Mama su-ak'i beeji Ak'õre juaraare, ijãapataarã poro waibia perã.

20 Mãpai chi k'õp'ãyoorãpa Ak'õre Ũraa chiwidi o-ĩa jarateenajida awara ãi eperãarã paraamaa. Jesupa ne-inaa pia oopachi ãchi k'ap'ia pari. Mãgá ãchia ne-inaa eperãarãpa oodak'aa oodak'ãri, awaraarãpa k'awaajida Jesús ũraa wãara.]

Tachi ak'õre pedee
New Testament in Epena (CO:sja:Epena)

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Epena

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epena

sja

Colombia

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Epena

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

1e08d4cb-71aa-5440-b08f-b522fabb6441